

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatexamen

Sociologi III för samhällsvetare

Ungdomskriminalitet

En kvalitativ studie om ungdomskriminalitet bland unga män i Sverige

A qualitative study of juvenile delinquency among young men in Sweden

Författare: Raz Faraydwn och Paniz Irajpour

Institution: Högskolan Dalarna

Handledare: Lars-Erik Alkvist

Examinator: Jessica Wide

Ämne: Examensarbete

Kurskod: SO2009

Högskolepoäng: 15hp

Betygsdatum: 2022-06-10

Högskolan Dalarna

791 88 Falun

HÖGSKOLAN
DALARNA

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera uppsatsen i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av uppsatsen.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Högskolan Dalarna – SE-791 88 Falun – Tel 023-77 80 00

Sammanfattning:

Planläggningen av de empiriska och tidigare forskningarna som forskats i denna studie sammanfattar sociologiska problemet ungdomskriminalitet bland unga män i Sverige. Studien använder en kvalitativ metod med ett semistrukturerat intervjuval. Urvalet bestod av sex intervjudeltagande med erfarenhet av att arbeta inom kriminella nätverk bland ungdomar. Varav tre av samtliga deltagande är från Unga Kris och tre från Statens institutionsstyrelse, SiS. Syftet med denna undersökning är att bygga förståelse för helheten av ungdomskriminalitets beteendemönster. Vilka är de bakomliggande orsakerna till ungdomsbrott, vad har familjen för betydelse och hur kan samhället bidra till att minska riskfaktorerna.

Nyckelord: Ungdomskriminalitet, ungdomsbrottslighet, riks- och skyddsfaktorer,

Preventiva medel, orsaker till kriminalitet

Abstract:

The planning of the empirical and previous researches researched in this study summarizes, the sociological problem of juvenile delinquency among young men in Sweden. The study uses a qualitative method with a semi-structured interview choice. The sample consisted of six interview participants with experience of working in criminal networks among young people. Of which three of all participants are from Unga Kris and three from the Swedish National Board of Education, SiS. The purpose of this study is to build an understanding of the totality of juvenile delinquency behavior patterns. What are the underlying causes of juvenile delinquency, what is the significance of the family and how can society contribute to reducing the risk factors.

Keywords: Juvenile delinquency, juvenile delinquency, national and protective factors, Contraceptives, causes of criminality

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Problemformulering	10
1.3 Syfte	10
1.3.1 Frågeställningar	10
1.4 Begreppsdefinitioner	11
1.4.1 Definitionen av ungdom	11
1.4.2 Definition av brottslighet.....	11
2. Tidigare forskning.....	12
2.1 Ungdomsbrottslighetens utveckling	12
2.2 Risk och skyddsfaktorer.....	12
2.2.2 Riskfaktorer.....	13
2.2.3 Skyddsfaktorer.....	13
2.3 Bakomliggande orsaker till ungdomskriminalitet	13
2.4 Ungdomsrabatt	15
2.5 Hjärnans mognadsprocess	15
2.6 Familjens och skolans roll	16
2.6.1 Familjens roll	16
2.6.2 Skolans roll.....	17
3. Teoretiskramverk.....	19
3.1 Ungdomstiden som livsfas	19
3.2 Konstruktionism	20
4. Metod.....	21
4.1 Forskningsstrategi	21
4.2 Urval.....	21
4.2.1 Informanturval.....	22
4.2.2 Teoretisk urval.....	23
4.3 Material	23
4.4 Intervjuteknik	24
4.4.1 Datainsamlings metod	25
4.4.2 Transkribering	25
4.5 Tematisk analys.....	26

4.6 Studiens Tillförlitlighet	28
4.7 Etisk Övervägande	29
5. Resultat.....	31
5.1 Riskfaktorer.....	31
5.1.2 Närmiljö	31
5.1.3 Utvecklad beteendemönster.....	32
5.1.4 Utanförskap	33
5.2 Skyddsfaktorer.....	35
5.2.2 Förebyggande faktorer	35
5.2.3 Uppmärksamhet och förståelse	36
5.2.4 Bemötande	37
6. Diskussion och slutsats.....	39
6.1 Grundläggande riskfaktorer som kan vara orsakverkan till utvecklingen av det brottsliga beteendet hos unga killar	39
6.2 Samspelet mellan familjen och ungdomar	40
6.3 Myndigheternas och organisationernas roll i ett förebyggande arbete mot ungdomsbrottslighet.	40
6.4 Slutsats	41
6.5 Kritik	42
6.6 Förslag till vidare forskning	43
7. Referenslista.....	43
Bilaga 1 Intervjuguide	47
Bilaga 2 Informationsbrev	49
Bilaga 3 Samtyckesblankett	51

1. Inledning

Dagens sociala medier i Sverige behandlar en hel del nyheter och brottshändelser, där bland annat ungdomsbrottsligheten anses vara ett centralt problemområde, vilket har lett till en nyanserad bild av utvecklingen som har vuxit fram hos allmänheten. Diskussionen tar stor plats inom både den svenska samhällsdebatten och kriminologin, men tolkas på olika sätt. Detta väcker ytterligare frågor om bland annat vilka brott som begås av ungdomar, om ungdomsbrottsligheten har ökat eller minskat samt vilka risk och skyddsfaktorer det finns (Estrada, 1999, s.1).

Det första viktiga att upplysa i denna studie är definitionen av begreppet ungdom och brottslighet. Studien lägger vikt på att särskilja empiriska och vetenskapligt fakta ifrån propaganda som sprids i sociala medier.

Enligt brottsförebyggande rådet (2020) visar en skolundersökning att hälften av skoleleverna i årskurs nio har begått något slag av brott, där andel brottslighet och grovbrott är mer bland unga killars än tjejer. Därmed skiljer sig killarnas utsatthet för brott i jämförelse med tjejer (Brottsförebyggande rådet [BRÅ], 2020).

I TV4:s kalla fakta år 2022 framgår det i en dokumentär hur ett utav Malmös kommunala grundskola olagligt separerat elever från klasser i ett decennium. Eleverna placerades på vindsrummet i skolans fjärde våning utan fönster. Där eleverna fick sitta av tiden i månader och ibland år utan lärarundervisning. Forskningen visar resultat på att majoriteten av dessa elever har fått försämrade skolgång samt underkända betyg, därmed involverad i kriminella banor och dömda för brott (TV4 Play, 2022).

Till denna problemområdet utnyttjar studien den konstruktionistiska perspektivet, syftet är att diskutera och illustrera frågan om skolans roll och samhällets reaktion på ungdomskriminalitet. Studien utgångspunkt är Estradas tidigare forskning på ungdomskriminalitet som samhällsproblem, där skolvåld och skolans syn på elever samt ordningsproblem som inträffas i skolan framgår (Estrada, 1999, s.18).

Tidigare forskningar hävdar att barn och ungdomar har en outvecklad förmåga att ta ansvar för deras handlingar och förstå risken på konsekvenserna, därför har ungas lagöverträdelse mindre straff än vuxna. Äldre kriminella ser detta som en fördel och utnyttjar barn och unga till att utföra allt från små till stora och grova brott, då den vuxna kriminella är medveten om att ungar får mildare straff än hen själv. Utsträckningen av ungdomskriminaliteten har under de senaste åren blivit alltmer allvarligt. Under år 2020 dömdes 430 ungdomar mellan åldrarna 15–17 år

och 610 ungdomar mellan åldrarna 18–20 år för minst ett års fängelsestraff. De senaste decennierna anses ungdomsbrottsligheten minskat, men därmed har en del brott övergått till grövre nivå exempelvis grov misshandel, våld och rån (Frisk, 2022)

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att bland annat redovisa utvecklingen samt bakomliggande orsaker som förändrar ungas hälsa, vård och omsorg. Syftet är att åstadkomma en fördjupad kunskap om ungdomars sociala förhållanden. Myndigheten ger stöd och uppdrag till olika professionella verksamheter och organisationer inom socialtjänsten, för att utöka stöd och skydd för bland annat barn och ungdomar utifrån deras behov. De mest engagerade myndigheterna som arbetar med brottsförebyggande bland ungdomar är socialtjänsten, polisen, brottsförebyggande rådet (BRÅ) och kriminalvården, samt organisationer som Unga Kris och Statens institution styrelse (SiS).

1.1 Bakgrund

Allt fler politiker, forskare och privatpersoner i den svenska samhället engagerar sig i frågor kring tillväxten av ungdomars olagliga aktiviteter och asocialitet. Dessa problem är en viktig fråga att utreda, eftersom ovan nämnda aktörer är överens om att ungdomar är samhällets framtid. Samtidigt framställer massmedia att ungdomar är den mest brottsaktiva åldersgruppen i den svenska samhället (Estrada et al., 2017, s.27–28). Däremot visar Brottsförebyggande rådets kriminalstatistik att andel ungdomar som är misstänkta brottslingar har minskat under den senaste decenniet, och andelen killar var högre än andelen tjejer (BRÅ, 2021, s.14,19). Estrada (2017) poängterar att ungdomstiden är en känslig livsfas och att majoriteten av ungdomsbrott består av lindrig skadegörelse och stöldbrott. Däremot har grövre brott som till exempel biltillgrepp och misshandel oftast en vuxen som bakomliggande gärningsman (Estrada et al., 2017, s.36–38). Rutinaktiviteternas förändring anses vara ett utav de mest använda beskrivningarna till brottsutvecklingen. Med detta menas att brottslighetens karaktär kan förändras till följd av moderniseringsprocessen där samhällets strukturer utvecklas och lagar ändras (Cohen & Felson 1979 i Estrada, 1999, s.47).

Att finna en gemensam förklaring till ungdomsbrottslighetens bakomliggande orsaker samt förebyggande faktorer är inte lätt; med detta menas att riskfaktorerna inte påverkar alla barn och unga på samma sätt för att bli brottsliga. Sveriges mål är att få ett tryggare samhälle, och för att uppnå det anses ett förebyggande arbete på både nationell och internationellnivå vara nödvändigt. Regeringen har sedan år 2014 visat handlingskraft och ökat åtgärderna för att

motverka kriminaliteten. Deras beslut och förändring av lagar samt policyer påverkar verksamhetens insatser och yrkesmässiga arbete på ett makro-, mikro- och mesonivå (Socialstyrelsen, 2012).

Detta preventiva arbete sker på de olika ovannämnda nivåerna. Till exempel, Socialstyrelsen arbetar med förebyggande faktorer på bland annat en strukturell (makro) nivå i närsamhället (Socialstyrelsen, 2012). På makronivå rekommenderas och prioriteras förbättrad kapacitet och samordning på nationell nivå. Dessutom har det påpekats att det behövs tydligare riktlinjer för informationsutbyte mellan barn, ungdomar och familjer, och myndigheterna uppmanas att samarbeta mer aktivt (Regeringen, 2022).

Socialnämnden arbetar på mesonivå där de har ansvar för insatser som främjar den sociala integrationen, genom att ge barn och unga tillgång till skolutbildning, fritidsaktiviteter samt andra aktiviteter. De har även en skyldighet att tillhandahålla stöd till unga brottsutövare, hälso- och sjukvård samt individuellt plan. Genom individuellt planläggningen får den unga brottsutövaren hjälp med att göra en plan för både kort- och långsiktiga mål (BRÅ, 2021, s.6).

Barn och ungas utveckling påverkas av levnadsstandard och uppväxtmiljö samt biologiska och psykosociala förhållanden. När det finns påfrestningar och stress i familjelivssituationer kan ha stor påverkan på föräldrarnas relation till barnet. Till exempel föräldrar som är i konflikt med varandra, hamnat i krisläge, har brist eller motgångar i familjen riskerar att få försämrade omsorg samt förståelse av känslomässiga behov till barnet. Detta innebär att en dålig relation mellan föräldrar och barn kan riskera försämrade beteendemönster hos barnet och även skapa olika hälsoproblem. Ju tidigare barnets riskfaktorer uppmärksammas från omgivningen, skolan, eller familjen, desto mindre risk är det att barnet hamnar i krisläge, och att förebyggande arbetet kan ha mer effekt (Folkhälsomyndigheten, 2020).

Unga killar är inblandade i brott i högre grad än andra åldersgrupper och det är flera unga killar än unga tjejer som vårdas på sjukhuset på grund av olyckor och död. Flera killar än tjejer drabbas av långtidsarbetslöshet, skulder, vräkningar och försämrade ekonomisk –och livssituation. Samtidigt är killar i lägre grad högutbildade jämfört med tjejer. Detta påverkar inte endast killarna själva, utan även deras familjer eller anhöriga (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor [MUCF], 2021).

1.2 Problemformulering

Ungdomsbrottsligheten är ett samhällsproblem som måste iakttas. Brottsförebyggande rådet påstår att ett mindre antal av de ungdomar som begått brott har en större risk för återfall men även långvarig kriminalitet. Tidigare forskningar hävdar att svaret i ett hälsosamt samhälle ligger i ett effektivt förebyggande arbete för att minimera ungdomsbrottslighet (BRÅ, 2020).

Ett ytterligare problem är bakomliggande orsaker och riskfaktorer som leder till olagliga verksamheter bland ungdomar, där familjen och vänner har en stor betydelse (BRÅ, 2020).

Det samhälleliga åsiktsutbytet är överens om att ungdomarna är framtiden, men vad är klyftan om allt fler ungdomar begår brott? Till denna fråga ställs Socialstyrelsen till ansvar att handskas med problemet brott bland ungdomar i samhället. Detta genom att stödja de olika yrkesverksamheter samt organisationer som är uppdragsgivare inom socialtjänstens barn -och ungdomsvård (Socialstyrelsen, 2020).

1.3 Syfte

Syftet med denna kvalitativa undersökning är att skaffa sig kunskap om vilka förhållanden bidrar till ungdomskriminalitet bland unga män.

1.3.1 Frågeställningar

- Vilka riskfaktorer påverkar unga mäns beteende att bli brottsliga?
- Vad har familjelivet för betydelse för ungdomar, i synnerhet män med brottsliga bakgrund?
- Hur kan samhällets myndigheter och organisationer bidra till att bryta de beteendemönster som finns bland unga mäns brottslighet?

1.4 Begreppsdefinitioner

Under denna rubrik definieras olika begrepp där forskarna syftar på unga killar mellan åldersgrupperna 13 och 25 år.

1.4.1 Definitionen av ungdom

Ungdomsperioden kan förklaras som en social kategori eller som en livsfas liksom barndom och vuxenlivet, där ungdomsperioden ligger i mellan barndom och vuxenlivet (Estrada, 1999, s.14). Enligt den svenska ungdomspolitik betraktas ungdom som en heterogen åldersgrupp mellan 13 och 25 år, där åldern är det mest gemensamma punkten. Därmed karaktäriseras ungdomsgruppen och skiljes åt i olika stadier, detta kan dels bero på ungdomens kön, ålder, ursprunglighet det vill säga om man är född i Sverige eller utomlands. Dels på ungdomens livssituation eller intellektuell funktionsförmåga. En ytterligare klassificering av ungdomar kan bero på ekonomiskt bistånd eller vart ungdomens boendeläge befinner sig i Sverige, alltså om hen bor i små eller stor stad (Ungdomsstyrelsen, 2010, s.4)

1.4.2 Definition av brottslighet

Inom kriminologin definieras begreppet kriminalitet eller brottslighet som ett gemensamt specialuttryck för utförda handlingar som är straffbara, utifrån ett legalistiskt perspektiv (Estrada, 1999, s.34)

”Trots att den legalistiska definitionen upplevs som självklar kan den skapa problem om den tas allt för bokstavligt. En extrem legalistisk definition leder nämligen till att enbart de brott som i laga ordning bevisas inför domstol kan definieras som brott. Detta leder till att dold brottslighet och icke upptäckta lagöverträdelse inte existerar som brottslighet (Tham 1979:182–193).” (Estrada, 1999, s.4).

I följd av ändring av lagstiftarna förändras även definitionen av brottslighet. Vidare skriver Estrada att en del definitioner anses som avvikande beteende där flera människor i samhället accepterar, snarare än att lägga fokus på individens handling som strider mot lagstiftningen. Han påstår att detta tillvägagångsätt har kritiserats för att dölja lagarnas politiska, sociala och ekonomiska sammanhang. Därav hävdar kritikerna att avvikande beteende och brott mot lagar inte är absoluta utan föränderliga. Med det menar kritikerna att definitionen av brott kan ha olika betydande från omvärlden, då det som anses vara brott idag har inte alltid varit fallet (Muncie 1996 i Estrada, 1999, s.4).

2. Tidigare forskning

Under denna rubrik används tidigare forskningar för att få förståelse för ämnets innebörd och ha ett empirisk grund, som har en djupare förklaring med vetenskapliga skrifter ur kriminologiska och sociologiska insikter. Estradas tidigare forskning kommer att användas som utgångspunkt för den här studien, för att belysa om grundläggande orsaker samt utökat förståelse för helheten och oklarheter. Han har skrivit flera forskningsrapporter om global kriminologi som omfattar bland annan ungdomsbrottslighet, utsatthet och oro för brott, segregation samt ojämlika livschanser.

2.1 Ungdomsbrottslighetens utveckling

Estrada (1999) anser att ungdomskriminalitet är ett globalt samhällsproblem, även i Sverige är detta en del av samhällsdebatten. Historisk sett har ungdomsbrottslighet ökat sedan efterkrigstiden och problemet har därefter växt vidare av olika slags brottsligheter. Ungdomsvåld, stöldbrottslighet och det ökade narkotikamissbruket är några av de brottsrubriceringar som har fått ett stort utrymme media (Estrada, 1999, s.1). Enligt politiska debatterna anses ungdomens ytlighet som en stark symbol för allt fel som sker i den härskande samhället (Socialstyrelsen, 2020, s.17). Vidare har Estrada återkopplat den växande ungdomskriminaliteten tillbaka till de senaste decennierna. Han menar att grunden till denna utveckling, det vill säga hur utsträckningen av brottslighet bland unga har blivit värre med tiden och att historien har en viktig roll i problemområdet. För att förstå helheten av ungdomskriminalitet behövs en överblick på historien, sedan de påståenden och förklaringarna som visas i media (Estrada, 1999, s. 15,23).

2.2 Risk och skyddsfaktorer

Under denna rubrik presenteras risk -och skyddsfaktorer för ungdomskriminalitet, där bakomliggande orsakerna kan vara grunden till ungers brottsligabeteenden. När det kommer till ungdomar är arbetet med risk -och skyddsfaktorer en komplicerad process som kanske inte alltid ger det resultat som eftersträvas och önskas. Kunskapen vid bedömningen för mottaglighet, behov och risk är grundläggande för att de förebyggande åtgärderna ska ge resultat (Socialstyrelsen, 2020, s.61–63).

2.2.1 Riskfaktorer

Med riskfaktorer menas de situationer och belägenheter som ungdomar dras in till, vilket i sin tur påverkar ungdomars livsstil och beteendemönster mot olagliga aktiviteter (Socialstyrelsen, 2012, s.11). Vidare innebär riskfaktorer att olika förhållanden, händelser, egenskaper eller processer ökar risken för att ett brottsligt beteende ska utvecklas. Det är svårt att belägga orsak och verkan när det gäller hur det brottsliga beteendet hos den unga har tillkommit. Sambandet mellan riskfaktorer och kriminellt beteende är inte alltid tydligt, vilket betyder att många ungdomar som utsätts för en riskfaktor inte kommer att hamna i kriminalitet (Andershed et al., 2010, s.29). Enligt Estrada har barn och ungas livsfaser olika utvecklingskedor, där riskfaktorer kan variera från ena till andra. Det första steget som anses ha störst påverkan är hur familjelivet formar barnen, det vill säga föräldrarnas roll och förhållanden till barnet. Vidare kan unga bemöta ytterligare riskfaktorer när hen kommer ut i samhällets där skolan, vänner och samhällsstrukturen har viktiga roll som kan påverka livsstilen (Estrada et al., 2017, s.15). Studien skriver mer om familjens och samhällets roll i punkt 2.6 familjen och skolans roll.

2.2.2 Skyddsfaktorer

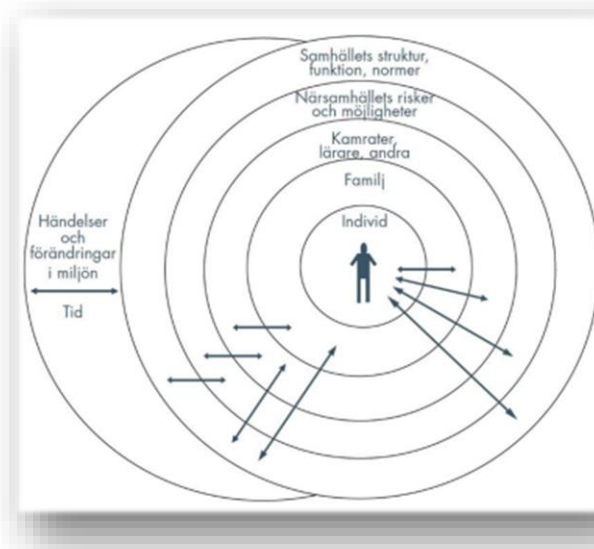
Ju fler skyddsfaktorer det finns, desto större är chansen att riskfaktorerna får mindre betydelse. Det vill säga ett normbrytande beteende hos ungdomarna ökar och därmed växer möjligheterna att vända en negativ trend (Socialstyrelsen, 2012, s.11). Vidare innebär olika skyddsfaktorer där förhållanden, händelser, egenskaper eller processer minskar risken för att ett kriminellt beteende ska utvecklas. Skyddsåtgärderna kan både vara som ett skydd och mekanism det vill säga en åtgärd som minskar risken för att hamna i ett kriminellt beteende. En riskfaktor innebär inte att exempelvis en ungdom hamnar i kriminalitet. Med hjälp av olika skyddsåtgärder kan ungdomarnas utveckling fortsätta i en positiv riktning trots att de har hunnit påverkas av olika riskfaktorer (Andershed et al., 2010, s.29).

2.3 Bakomliggande orsaker till ungdomskriminalitet

Det förekommer flera risker och skyddsfaktorer när det gäller kriminellt beteende hos ungdomar. Dessa faktorer har olika stadier. Det första stadiet är unga individen, det andra stadiet är familjen, det tredje är kamrater och lärare, den fjärde stadiet är möjligheter och risker i samhället och den sista stadiet är samhällets normer och händelser i miljön som ungdomen vistas i. Närmiljön är den största faktorn för ungdomen för att eventuellt utveckla ett kriminellt

beteende. En negativ beteende utvecklas oftast i tidig ålder och relationen till familjen har stor betydelse för denna utveckling för hur den ungas framtid ska formas. Med åren förändras ungas kamratrelationer och därmed påverkas de av samhällets strukturer. Det är viktigt att påpeka att alla ungdomar inte löper samma risk att utveckla ett brottsligt beteende. Risker för att utveckla ett straffbart beteende är till största delen beroende av vilka skyddsfaktorer som sätts in kring individen när det gäller vilka riskfaktorer som existerar (Andershed et al., 2010, s.29–31).

Figur 1: I figuren nedan förtydligas det ömsesidiga samspelet mellan unga individer och omgivningen.

Figur 1: Bilden ovan förklarar hur en unga som enskild individ kan bli påverkad men också som kan påverka flera av de förekommande nivåerna av risk-och skyddsfaktorer (Andershed et al., 2010, s.30).

Orsaker till ungdomsbrottslighet är oftare en kombination av flera faktorer än av en enda faktor. Dessa riskfaktorer varierar från individ till individ och där med är det viktigt att sätta in rätt stöd i ungdomars närmiljö och att detta stöd kan anpassas till individen. Det är viktigt att vuxna förstår ungas beteende, och att ungdomar också förstår varför de vuxna beter sig på ett visst sätt mot de. Som exempel kan lärarens tolkning av ungdomens beteende i klassrummen tolkas som besvärligt, oduglig eller svårt att hantera, där lärarens strategi kanske inte alltid ger resultat utan påverkar den unga individens beteendeutveckling (Andershed et al., 2010, s.31–32).

”Livet är inte så lätt och mycket kan faktiskt gå snett. så när det är jobbigt och ingen ser, varför då ens dyka upp mer eller när man vill men inte kan, för att mamma plötsligt försvann. Ibland är problemet att man inte förstår, för att livet är rörigt och texten för svår. eller får man inte det stöd man behöver, för pappa måste jobba över. Helheten är det ingen som ser, det krävs ofta att man är fler...” (Skolverket, 2022).

Denna dikt förklarar hur barn och ungdomar kan känna inombords när den vuxna tryggheten är svag, så blir den unga också otrygg och svag. Mycket av det beror på föräldrarnas uppmärksamhet och närvarande till barnet.

2.4 Ungdomsrabatt

Unga mellan åldrarna 18–20 år särbehandlas från vuxna när de begår ett brott, det vill säga straffet är mildare. Detta är en rättspraxis som kallas för straffrabatt eller ungdomsrabatt i Sverige (Sveriges riksdag, 2021). Eftersom unga inte har uppnått den utveckling och erfarenhet ännu är grundregeln att de behandlas olika, där tas hänsyn till bland annat särskilda förhållande och mognad (Frisk, 2022). Med mindre allvarliga brott där förövaren är mellan 15–17 år är regleringen av lagen fortfarande oförändrad med ungdomsrabatten och då tillämpas den fortfarande. Ungdomar som är under 15 år döms aldrig till fängelse och får straffet sänkt till 20 procent i förhållande till den som har fyllt 21 och betraktas som vuxen. Därefter sjunker rabatten steg för steg för varje år upp tills man har fyllt 21 år (Sveriges riksdag, 2021).

2.5 Hjärnans mognadsprocess hos ungdomar

Under denna rubrik påtalar neuropsykolog och universitetslektor Åke Pålshammar om hur utvecklingsgångarna pågår i tonårshjärnan.

Pålshammar (2010) hävdar att hjärnans mognadsprocess fortsätter ända upp till 25 års ålder och att frontalloben som är hjärnans främsta del inte är färdigutvecklad förrän då, detta kan variera från individ till individ. Frontallobens uppgift är att bland annat kontrollera olika delar i hjärnan som är viktig för människans förmåga hantera beteenden och känslor, lösa problem, fatta beslut och planera. Vidare hävdar forskaren att detta kan vara en förklaring till varför ungdomar kan vara mer känslostyrda och impulsiva. Belöningssystemet i hjärnan utvecklas tidigare och är aktivt i högsta grad under tonårstiden, vilket betyder att ungdomars hjärna är formbar och mest mottaglig för att lära sig nya saker. Belöningssystemet involverar i flera olika delar i hjärnan,

vid upplevelser och handlingar utsöndras dopamin i hjärnan vilket unga upplever som njutning och mår bra av. När dopaminets utsöndring ökar i hjärnan kan ungdomen ha svårare att motstå frestelser och lockas lättare till det som känns mer roligt i stunden. Under tonårstiden experimenterar hjärnan olika saker, där unga tar risker utan att tänka på framtiden eller konsekvenser. Tonåringar söker spänningar i livet och kan i hög grad bli styrda av sina känslor, exempelvis att unga gillar att umgås med vänner och skolkar i skolan eller hänger i ett gäng som begår brott i stället för att tänka långsiktig (Pålshammar, 2010).

2.6 Familjens och skolans roll

Under denna rubrik presenteras skolans och familjens fostrande roll för barn och ungdomars framtid. Det samhällseliga problemet som exempelvis ungdomskriminaliteten ska diskuteras öppet och tas på allvar. Det innebär att samhället behöver komma med högre krav, hårdare lagstiftning och flera poliser behövs där det råder stor kriminalitet. Dessutom är det viktigt att även myndigheterna tar större ansvar kring frågan ungdomskriminalitet, och inte bara familjen, skolan, grannskapet föreningar som det har varit tidigare. Omgivningens förståelse och hantering av problem kan förändras. Till exempelvis räknas mobbning som ett brott och kan anmälas idag, men ansågs inte vara ett brott tidigare (Estrada, 1999, s.83).

2.6.1 Familjens roll

Det har visat sig att familjen och föräldrarna har störst betydelse i barns liv och därmed har störst inverkan på ungas sociala färdigheter samt psykiska och fysiska hälsa. Dessutom påverkas barn av hur föräldrarna influerar till att barnen sköter sina skoluppgifter. Detta kan i sin tur påverka de livslevnadsvanor barnen utvecklar som vuxna. Ju tidigare man skapar en tryggare miljö för barnet, desto större är chansen att barnet får en lyckad framtid. Detta är ett effektivt sätt att förebygga utvecklingen av ungdomsbrottslighet. Förhållandet mellan barnet och föräldrarna har en stor betydelse; till exempel är det viktigt att föräldrarna uppmärksammar barnets goda handlingar, inte bara negativa handlingarna. Det är även viktigt att föräldrarna sätter ramar och gränser för barnet men samtidigt visar omtanke, kärlek och uppmärksamhet för att barnet ska få en godare chans till livskvalitet i framtiden. Alltså anses en god interaktion mellan barnet och föräldrarna ha betydelse för barnets framgång i livet (Folkhälsomyndigheten, 2014, s.5).

Familjen har första inverkan på barn och ungdomar i de tidigare livsfaserna och utvecklingen. Levnadsnivåundersökningar visar att allt fler barn och unga upplever separation och skilsmässa i Sverige, vilket orsakar en utveckling av jämlikhetsproblem, därmed negativa påverkan på barnets skolgång och utbildningsnivå (Stockholms universitet, 2020). I en undersökning har ungdomar mellan åldersgrupperna 12–18 år svarat att det är nästan alltid mammorna som har tid att prata med barnet, medan majoriteten av papporna väljer att prata bara när de själva vill. (SCB, 2018). Föräldrarnas närvaro, stöd och förståelse till ungdomar påverkar och spelar enormt stor roll i deras liv både i det aktuella läget och i den framtida utvecklingen (Socialstyrelsen, 2020, s.44–45).

2.6.2 Skolans roll

Skolan har en viktig roll i ungdomarnas intellektuella, sociala utveckling och framtidsutsikter i samhället, då barn tillbringar en större del av sin vardag i skolan efter familjen. För att denna institution ska öka framtidsmöjligheterna för omhändertagna ungdomarna, samt minska riskerna och arbeta med att förebygga framtida brottsligheter är det nödvändigt att öka insatserna (BRÅ, 2012). Utbildning blir allt viktigare för barn och unga för ett framgångsrikt liv, att misslyckas i skolan kan innebära att misslycka i livet. Konsekvensen kan bli att barnet riskerar att hamna i olagliga aktiviteter (BRÅ, 2012). Skolan har till skyldighet att alltid samarbeta och informera föräldrarna om elevernas välbefinnande kunskapsutveckling och akademiska status (Estrada, 1999, s.98). Skolan har ytterligare ett ansvar att söka stöd och hjälp från myndigheter och föräldrar om något problem inträder, istället för att undanhålla problemet (Skolverket, 2022).

Samhällets framgång och elevernas framtida utveckling kan påverkas av hur skolan strukturerar skolgången. I texten nedan presenterar studien ett aktuellt exempel på hur en misslyckad skolstruktur kan påverka ungdomsbrottsligheten, där Eva Hjärne som är professor i pedagogik har deltagit i reportagen.

TV4:s Kalla Fakta (2022) har rapporterat om Sorgenfriskolan i Malmö som är en kommunal grundskola, där barn och ungdomar som betraktades vara stökiga och inte kunnat följa undervisningen i klassrummet isolerades genom att placeras i ett fönsterlöst litet rum. Flera elever upplevde vindsrummet som ett fängelse då eftersom de inte fick umgås med sina

klasskamrater; de fick undervisning endast ett par gånger i månaden av en lärare och inga andra stödåtgärder sattes in. I stället för att eleverna fick ha studier och undervisning slösades det största delen av tiden med att spela spel och titta på film med elevassistenter utan ämneskunskaper (TV4 Play, 2022).

Sorgenfriskolan påstod att de bildade en särskild undervisningsgrupp under tioårstid, i tron att det skulle skapa en bättre miljö i klassen och hjälpa eleverna. Enligt Eva Hjärne som är professor inom pedagogik har Sorgenfriskolan gett upp på dessa särbehandlade elever. Hon tolkar denna grundskolas behandling och strategi som stridande mot skollagen, där ingen har tagit ansvar för dessa elevers skolgång och framtid. Resultatet av Sorgenfriskolan strategi under den decennier har idag beräknats ha tydliga sidoeffekter, där majoriteten av SU-eleverna har hamnat snett i livet, halkat efter i skolan eller gått ut skolan med underkända betyg. Vidare framgår det i rapporten att särbehandlade eleverna inte kommit ut i samhället som resterande barn gjort, majoriteten har ingen fortsatt utbildning och har svårt att få jobb. Enligt TV4:s Kalla Fakta har 17 utav 20 SU-eleverna blivit dömda för brott och är kriminella (TV4 Play, 2022).

Enligt Skolverket kan barn och unga ha svårigheter med att uttrycka sina känslor med ord särskild när barnet blir utsatt för kränkning, vid kränkande behandling har skolpersonalen anmälningsskyldighet. Kränkande behandling kan vara allt från fysiska handlingar, nedsättande ord, mobbning, utfrysning eller särbehandling. Detta innebär att skolan bör vara försiktig när barn särbehandlas och plockas bort från sin klass, eftersom det kan skapa bieffekter och negativa mekanismer i utvecklingen. Barn som särbehandlats får en negativ självuppfattning till skillnad från andra barn, de uppfattar sig själv som problembarn och känner sig utanför gruppen. Detta leder till att barnet får en dålig start i livet (Skolverket, 2022).

Dessa problemområden har skapat oro bland allmänheten i Sverige. Skolforskare bland annat Eva Hjärne har slagit larm om att dessa missförhållande kan finnas på flera skolor i landet och detta är väldigt allvarligt. Under de senaste tio åren har en del föräldrar visat oro och tagit kontakt med Skolinspektionen; föräldrarna har angett att deras barn har plockats bort från sitt klassrum utan något vidare. Skolinspektionen har flera gånger kritiserat skolan för att inte ha gett eleverna rätt stöd och undervisning, de hävdar att det är skolans fel om eleverna inte uppnår målen eller inte upplever rätt stöd, undervisning. Deras mål är att alla elever ska lämna skolan

lyckad. Skolan har idag ändrat rutinerna kring barnen och det har tillsatts utredningar och åtgärder (TV4 Play, 2022).

3. Teoretisk ramverk

Studien utgår från Felipe Estrada som huvudteoretiker, där han beskriver ungdomstiden i fem olika avgränsningar. Syftet är att få en tydligare förklaring om ungdomsperiodens utvecklingsprocess. Estrada använder sig av den konstruktionistiska perspektivet som förklaringsansatser i sin studie, med syfte på att förklara och diskutera samhällets reaktion samt utvecklingen av ungdomskriminalitet (Estrada, 1999, s.17–18).

3.1 Ungdomstiden som livsfaser

Ungdomsperioden är ett livsskede emellan barndom –och vuxenåldern som är svårt att avgränsa och definiera tydligt av ålder. Estrada avgränsar ungdomstiden som livsfas avgränsad av olika faser. Det första avgränsningen är *biologisk/fysiologiska* förändringar som den enskilda individen genomgår under puberteten, vilket pågår mellan åldrarna 13–20 år eller när kroppen har uppnått färdigväxt. Den andra avgränsningen är *känslomässiga/psykologiska* livsfasen, som pågår mellan åldrarna 11–20 år. Vid den här åldern pågår personens självidentitet, genom olika faserna *adolescensen* (övergångsperioden under tonårsfasen från att vara barn och att vara vuxen) och *postadolescensen* (kvalifikationerna för vuxenlivet är konstruerad). Den tredje avgränsningen utgörs från *sociala* kriterier, här begränsas ungdomstiden av sociala kategorierna, främst skolan. Detta eftersom den enskilda individen börjar utvecklas tillsammans med andra unga personer, under ungdomstiden börjar förändringar ske och ungdomarna frigör sig från familjen, flyttar hemifrån, skaffar sig utbildning och arbete. Frågan om när den unga individen påbörjat hamna i gränsen till vuxenvärlden är oklart, eftersom det beror på hur omgivningen uppfattar en som vuxen. Den fjärde fasen som avgränsar ungdomsperioden är *kulturellt*, ungdomskulturen betraktas som ett uttryck där den ungdomen skapar en särskild stil, eller subkultur som skiljer sig i från stereotypiska normer i samhället. Slutligen kan ungdomsperioden avgränsas till *officiella kriterier*. I denna fas anses ungdomsperioden övergå till myndighet, vilket innebär större ansvar men också rättigheter så som att kunna delta i politiska val (Estrada, 1999, s.1–2).

3.2. Konstruktionism

Konstruktionismens perspektiv tyder på att aktörer inte har något naturliga intresse, utan att det är den rådande normen som bildar eller konturerar alla intressen. Det innebär att människans synpunkter av verkligheten, sociala företeelser och kategorier är skapad av socialt konstruerade faktorer, därav aktörerna omstruktureras av ständiga förändringar. Med social konstruktion menas individuella lärande och utveckling, där individens lärande är en konstruktionsprocess som påverkas av befintlig kunskap och även sociala förhållanden. Människans handlande har en ömsesidig påverkan mellan eget och kollektiv handlande. Det handlar om människans överenskommelse, om vad som är verkligt och hur något ska uppfattas, faktumet är således socialt konstruerad. I den samhällsvetenskapliga inriktningen anser konstruktionismen att vissa synvinklar av verkligheten är konstruerade socialt, vilket syftar till en kunskapsteori som menar att sociala fenomen samt deras betydelser är saker som ständigt replikeras av sociala aktörer. Konstruktionismen tvivlar på att kategorier som kultur samt organisationer är verkligen förutbestämda, när sociala aktörer ser dessa som yttre realiteter har de ingen möjlighet att ingripa eller påverka (Bryman, 2018, s.58–59).

Den konstruktivistiska teorin tyder på att alla människor är unika, när det gäller deras tankesätt och medvetande. Det vill säga att människan verksamt skapar sin egen värld, utveckling och lärande utifrån personliga förmågor, erfarenheter och kunskap. Man kan säga att konstruktionismen är en beskaffenhet av stadssociologi, där statens identitet bildas av både ursprungliga och internationella förhållanden på hur man ska leva i samhället. Enligt det konstruktivistiska perspektivet kategoriseras ett samhällsproblem utifrån aktörer och deras tolkningar samt dess beskrivningar av händelse, som kan ha verkliga konsekvenser (Fuller & Myers 1941; Blumer 1971; Spector & Kitsuse 1973; Goode & Ben-Yehuda 1994 i Estrada, 1999, s.72).

Estrada skriver vidare att ungdomsbrott har definierats dramatiskt allt från år 1980 talet, där ledarartiklar beskriver hur ungdomsbrottsligheten ökat och blivit grövre i jämförelse med tidigare. Estrada menar att det är främst media som skapar en ny bild av ungdomsbrottsligheten som samhällsproblem, detta med syfte på att skapa moralisk panik, oro och engagemang. Medias huvudorsak var att skapa uppmärksamhet, han skriver även att staten drar nytta av ungdomsbrottsligheten för att öka kontrollapparaten (Estrada, 1999, s.76).

Den unge gärningsmannen ansågs därefter som känslokall och att han begår våld mot andra för egen njutning. Medias beskrivning av ungdomsbrottsligheten missgynnade även andra tonåringar som inte hade begått något brott, bilden av tonåringar tolkades som "värstingar", det vill säga pojkar som ställer till med bråk och problem och samhället måste skydda sig från de (Estrada, 1999, s.80). Kritikerna Lea & Young (1993) menar att detta har lett till att brottslighetens skadeverkningar inte har tagits på allvar utan har ansatts mer som en samansättning än ett verkligt problem och där det går ut över de svagaste i samhället. Det som är nödvändigt är att ta brottsligheten på allvar (Estrada, 1999, s.24).

Under tonårstiden mellan åldersgrupperna 11–20 år pågår den känslomässiga/psykologiska livsfasen, där individen går genom olika faser för att finna självidentiteten. En annan social struktur som har stor verkan på barn och ungdomar mellan åldrarna 11–20 år är nämligen det kulturella sammanhanget, vilket avgränsar ungdomarnas utveckling i självidentiteten, då mentala strukturer kan samspela (Estrada, 1999, s.2–3).

4. Metod

4.1 Forskningsstrategi

Studien använder sig av kvalitativ metod med en induktiv process som forskningsstrategi. Vilket innebär att studien observerar forskningsresultaten och därav drar slutsats utifrån undersökningens helhet (Bryman, 2018, s. 48–50). Enligt Bryman strävar samhällsvetenskapliga forskningen efter förståelse för de sociala verkligheten, beskrivningen och forskningsresultaten kan bli påverkad och ha olika tolkningar beroende på vilken teori som används i undersökningen (Bryman, 2018, s. 24–25).

4.2 Urval

Denna kvalitativa studie har utgått från ett målstyrt urval. Syftet med ett målstyrt urval är att säkerställa noggrannhet sätt när det gäller myndigheter, olika verksamheter, deltagare eller fall. Forskningsfrågorna i studien är vägledande för urvalet som gör bland de enheter som är av störst betydelse för genomförandet. Studien har både nationellt och internationellt perspektiv vad gäller de förekommande riskfaktorerna; däremot är det en del av förebyggande faktorerna

begränsade till Sverige på en nationell nivå, eftersom lagar och dess lagar är olika i olika delar av världen (Bryman, 2018, s.496–498). Syftet med studien är att utveckla förståelsen för ungdomskriminalitet som ett samhällsproblem, där grundläggande risk -och skyddsfaktorer belyses (Bryman, 2018, s.498–500). Eftersom studien använder sig av en semistrukturerad intervju har forskningsfrågorna används som ett vägledande i urvalet, hos de enheter som har störst betydelse för genomförandet av undersökningen (Bryman, 2018, s.563).

Man kan säga att studien har både nationell och internationell synvinkel med de förekommande riskfaktorerna, däremot är en del av förebyggande faktorerna begränsade inom Sveriges på en nationell nivå. Detta eftersom lagen och lagöverföringen är annorlunda i olika delar av världen (Estrada, 1999, s.83–84).

4.2.1 Informanturval

Intervju deltagarna i denna studie kontaktades genom yrkesmässiga myndigheter och organisationer som arbetar med ungdomskriminalitet i Sverige. Brymans (2018) kvalitativa checklista användes i den semistrukturerade intervjun. Intervjun genomfördes med stöd av sex deltagare med kunskap och erfarenheter av att arbeta med ungdomar. Deltagarna fick muntlig och skriftlig information (se bilaga 2 informationsbrev) som sammanfattade studiens syfte och mål, samt deras rättigheter vid medverkan i studien. Detta gjordes för att säkerställa att deltagarna var medvetna om studiens tillåtelse. Intervjufrågorna prövades i en *pilotstudie* för att säkerställa att deltagarna var lämpliga svarspersoner för studien (Bryman, 2018, s. 601). Totalt kontaktades 16 personer från sex olika organisationer och myndigheter. En del av kontaktpersonerna uppfyllde inte studiens kriterier, vissa tackade nej och en del åter kom aldrig med svar. Då återstod organisationen Unga Kris och den statliga myndigheten Statens institution styrelse (SiS) med sammanlagd sex deltagare.

De första kontaktuppgifterna till samtliga deltagarna hittades genom sökning via internetwebsidan, som därmed ledde till deltagarnas kontaktuppgifter. Deltagarna kontaktades först via telefon för en muntlig beskrivning av studiens syfte och mål. Efter samtalet fick intervjupersonerna och forskarna i denna studie en bekräftelse på om valet av medverkandet var lämpligt för att få svar på forskningsfrågorna. Från organisationen Unga Kris valdes tre

kvalificerade deltagare som hade lång erfarenhet av ungdomsbrottslighet. Deltagarna från Unga kris var mycket trevliga och hjälpsamma i detta arbete. Intervjumötet skedde på plats med två intervjupersoner på Unga Kris och den tredje via videomöte på Zoom. Deltagarna från den statliga myndigheten Statens institution styrelse (SiS) bestod av tre deltagare, där två av deltagarna valde att ta intervjun via telefon och den tredje via videosamtal på Zoom.

4.2.2 Teoretiskt urval

Teoretiskt urval är en annan struktur av målstyrt urval, detta användes för att upptäcka olika egenskaper och kategorier för att påvisa vilken relation de har sinsemellan i teorin. Enligt Bryman (2018) används det teoretiska urvalet med syfte på att finna egenskaper och kategorier samt hur de gemensamma förbindelserna kan utgöra ny teori. Ett mättade nivå uppnås när studiens nya data inte längre sätter fart på nya teoretiska uppfattningar eller nya utsträckningar av viktiga teoretiska elementen (Bryman, 2018, s.498–499).

4.3 Material

Denna kvalitativa undersökning har använt sig av de material som utnyttjas i den semistrukturerade intervjuvalet. Vid intervjun samlades intervjuguide (se bilaga 1), intervjuinformation (se bilaga 2). Efter medverkandets samtycke av intervjun påbörjade data samlas i form av ljudinspelning, ljudinspelning, telefonsamtal och anteckningar som sedan uppfångas och transkriberas. De materialen som sammanställs i forskningen har avlyssnats och undersökas noggrann, detta med syfte på att förbättra dokumentationen, eftersom kandidaternas svar varierade då de hade ett flexibelt uttal om ämnet (Trost, 2010, s. 147–149). Forskarna i denna studie har besökt olika myndigheter och organisationer, där några valda personer intervjuades på arbetsplatsen, ytterligare intervjupersoner intervjuades via telefonsamtal eller zoom videomöten, detta på grund av det rådande rådet för coronapandemin.

4.4 Intervjuteknik

I detta arbete har olika individer intervjuats från organisationen Unga Kris och den statliga myndigheten Statens institution styrelse (SIS), där både yrkesverksamheterna arbetar med förebyggande – och riskfaktorer mot kriminalitet. I denna undersökning har unga män mellan åldersgrupperna 13–25 år som har begått brott eller är inne i kriminalitet diskuterats. Alla

deltagare kommer att meddelas om forskningsresultaten som redovisas i denna uppsats. Deltagandet i undersökningen har varit frivillig, det innebär att intervjupersonerna hade rätt att avsluta en intervju eller avböja en intervju. Deltagarna hade rätt att få kännedom om de moment som ingår i intervjun. För att deltagarna skulle känna sig trygga med undersökning fick de möjlighet att ta kontakt med både författarna via olika kontaktmöjligheter vid frågor. Deltagarna har fått del av kontaktuppgifterna i samband med informationsbrevet (bilaga 2) (Bryman, 2018, s.170–171).

Den intervjuteknik som används i denna studie är semi-strukturerad intervju. Intervjuguiden utgick från studiens tidigare teorier, forskning och syfte. Intervjuguiden innehöll ett antal teman där frågorna formulerades under varje teman. Följdfrågor valdes utifrån vad kandidaten har sagt. Forskningsfrågorna för alla kandidater som deltog var samma, vilket innebär att alla kandidater behandlades lika (Bryman, 2018, s.563, 565).

Intervjuprocessen hade förmågan att bli påverkad av olika faktorer, där kroppsspråket har varit en viktig del. Både intervjupersonen och intervjuarna kunde påverkas av varandras bemötande, till exempel handskakning, ögonblick och rösttonläge. Enligt Goffman (2014) anses det fysiska bemötandet vara viktig för kommunikationen, det vill säga när personerna träffas inför ett möte ansikte mot ansikte. Han menar att den ena personens attityd och uppförande kan redogöra samt underlätta för den andra personen att tolka, vilket i detta fall är samspelet mellan deltagarna och forskarna (Goffman, 2014, s.12). Eftersom studien befann sig fortfarande under coronapandemi, trots att den fysiska nätverken prioriterades fall en del deltagare bort av den fysiska möten och övergick till digitala möten.

4.4.1 Datainsamlingsmetod

Datainsamlingens tillvägagångssätt undersöktes med hjälp av kvalitativ undersökning och semistrukturerad intervju, där intervjusamtalet arrangerade bedömningsunderlag med en intervjuguide. De förutbestämda forskningsfrågorna var lika för alla medverkande, där forskarna i denna studie har varit observanta på vad som omtalades. Med semistrukturerade intervju fick intervjupersonerna en stor frihet för att formulera sitt svar utifrån kunskap och erfarenhet. Deltagarna hade en flexibel diskussion att diskutera, vilket i sin tur gav följdfrågor. Det kan betyda att diskussionen kunde skiljas åt från kandidat till kandidat, på grund av det som

omtalades och diskuterades. Olika förklaringar, upplevelser, mönster och berättelser har varit viktiga för att åstadkomma ytterligare förståelse som illustrerade tolkningar för ämnets helhet (Bryman, 2018, s.561–564). Studien har använt sig av *konfidentialitetskravet* som innebär att intervjudeltagarna har behandlats enligt sekretesslag, där personens namn, adress och kontaktuppgifter avidentifieras. Allt material och data som har användes under studien får endast utnyttjas inom ramen för genomförandet av denna undersökning. Ytterligare material som ljudinspelning, samtyckespapper och kontaktuppgifter kommer att förstöras efter studiens slutförande. Syftet med dessa är att det ska vara praktiskt omöjligt för utomstående att komma åt de uppgifterna som samlats in under intervjun. Genom *nyttjandekravet* blir uppgifterna omöjligt att återanvändas för kommersiellt eller ovetenskapligt syfte (bilaga 2) (Bryman, 2018, s.170–172).

4.4.2 Transkribering

Intervju tillvägagångsättet uppdelades enskilt för varje deltagare tillsammans med intervjuarna. Inspelningen av den insamlade data skedde i en tyst och lugn miljö. Syftet med ljudinspelning var att underlätta för intervjuarna att koncentrera sig på intervjuns förlopp istället för konstant anteckning. En del anteckning gjordes på plats för att undvika missförståelse beroende på hur intervjupersonen uttryckte sig. En större del av fokuset låg på att observera intervjupersonens respons och därmed komma med följdfrågor vid behov. Ljudinspelning gjordes med hjälp av en smartmobil, vilket i sin tur gav bra ljudkvalitet. Under transkriberingen skrevs ordagrant anteckning utifrån ljudinspelningen och de anteckningar som gjorde under intervjuloppet. Syftes med transkriberingen var att hjälpa minnet att komma ihåg allt som sagts under intervjun, därmed underlätta den följande utredningen. Intervjuarna transkriberade materialet kortsiktig tillsammans efter varje intervju, dessa med syfte på att göra processen effektivt (Bryman, 2018, s. 577–580).

4.5 Tematisk analys

Analysen av data påbörjades när intervjuarna var färdig transkriberade. Hänvisning till denna kvalitativa data för denna forskningsplan ges till professor Alan Brymans *Samhällsvetenskapliga metoder*. Kodning kan vara till hjälp för att kategorisera data som har samlats in och som används senare för eventuella slutsatser. Vid sammanfattning av data är socialkonstruktions ansatsen användbar och till stor hjälp. Det går att identifiera på ett generiskt

sätt att se på analys av kvalitativa data och det finns en koppling vid tolkning och granskning inom kvalitativa data. Det går att göra ett generiskt urval som inkluderar de olika nivåerna som existerar mellan olika urvals strategier. Synsättet varierar beroende på hur individen ställer sig till den litteratur som använd för undersökningen. Studien innefattade en redan existerande kännedom som refererar till olika teoretiska mönster. Enligt Bryman kan man fritt välja hur ordningen på de olika stegen ska se ut i den tematiska analysen, däremot måste alla steg följas (Bryman, 2018, s. 707–709).

Bryman använder sex olika steg i den tematiska analysen, här nedan uppdelas dessa steg i sju delar av forskarna i denna studie. Den första steget är genomläsning och analysering av det material som är insamlat. Forskningen kräver en viss fördjupning av materialets bestående av dokumentation av olika slag samt fältanteckningar. Den andra steget inleds kodningen av materialet. Kodningen av arbetet inleds i den utsträckningen som ger forskningen mening och betydelser. Detta steg av kodningen är troligtvis en öppen kodning vilket gör att antalet av denna ökar snabbt (Bryman, 2018, s.707). Den transkriberade intervjuarna lästes om flera gånger av forskarna i denna studie, därmed markerades olika utskriftstycke, meningar och ord som ansågs vara relevanta. Meningen med dessa är att indexera eller koda data där upprepande -och oviktiga meningar filtreras bort, medan det som anses vara viktig, intressant och relaterande till tidigare forskningsresultat prioriteras. Kodningen sker för att skapa en ytligt beskrivning av olika begrepp samt begreppsliggöra bakomliggande mönster.

Den tredje steget syftar till att *utveckla många av koderna till teman*, här läggs tyngd vid att utveckla kodningen som har skapats till teman, där identifikation av mönster hos koderna utvecklas till en högre grad med teman (Bryman, 2018, s.707). Därmed noggrann undersökning och kommentarer läggs på dessa observationer som antyds vara nyckelord eller relaterade teman för undersökningen. Sammanfattning och tolkning sker under hela processen, detta i sin tur minskar de olika koderna som framkommit i undersökningen och utvecklar de teman. Vid kodningen försöker forskarna vara kreativ, neutral och objektiv som möjligt.

I den fjärde steget genomförs en noggrann granskning och bedömning av de teman samt koder som anses vara mest betydelsefulla, men även relevanta till undersökningens syfte och frågeställning. I denna steg består granskningen av två nivåer i huvudteman. Den första nivån

är konstant anpassning till de kodade teman som framkommit till denna punkt, detta med syfte på att se om kategorierna och dess innehåll hänger ihop och om de kan bilda ett gemensamt mönster. Om de lyckas förbinda sig med varandra går man till nästa nivå i huvudteman. Den andra nivån i huvudteman är en liknande process, men den är relaterad till den övergripande datamängden, vilket betyder att man överväger ämnets relevans för helheten (Bryman, 2018, s.707).

I den femte steget får de olika teman namn och förklaring. Det är viktigt att namnen är lättförståelig och ger en direkt förklaring till koderna för att dra nytta av de data som är viktiga. I detta steg bildar namnen olika begrepp. Definieringen av teman görs med syfte att beskriva betydelsen av varje tema, det hjälper även med att göra teman förståelig. När det gäller detta steg i forskningsplanen är det viktigt att referera till den litteratur som forskningen bygger på (Bryman, 2018, s.707). I detta steg möjliggör definition av kategoriernas hierarki, här kan man bestämma om någon av dessa kategorier är mer viktig än de andra, och för att kunna vissa kategoriernas samband kan man rita eller infoga figur.

När man har kommit till steg sex i den tematiska analysen är det dags att skriva ihop allt. En skriftlig analys av data görs under rubriken resultat i undersökningen (punkt 6). I denna steg beskrivs de olika kategorierna samt dess sammanhängande, därför är det viktigt att kontrollera att begreppen hör ihop när det gäller årsperioder, land samt ålderskategorier. I den sista steget säkerställs teman. I denna steg kan man anteckna uppfattningen från de ovan nämnda punkterna, med anledning på att driva fram en beskrivning om data och därmed vara säkert på att kunna försvara egna teman. Resultatet av arbetet kommer att sammanställas och presenteras (Bryman, 2018, s.708–709)

4.6 Studiens tillförlitlighet

Tillförlitlighet handlar om hur trovärdig metoden är i studien. Detta görs genom att sammansmäla *reliabilitet* (pålitlighet) och *validitet* (trovärdighet) av den kvalitativa undersökningen. Forskarna i denna studie lägger fokus på betydelsen av olika begrepp istället för att lägga vikt på mätningen av siffror. Enligt Bryman (2018) är det viktigt att genomgå den kvantitativa tillförlitlighet och trovärdighet för att studiens kvalitet ska kritiseras (Bryman 2018, s.465). Tillförlitligheten omfattar fyra delkriterier inom kvantitativ undersökning vilket är *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *objektivitet*. Bryman (2018) menar att tillförlitlighetens mättnad är stabilt när alla deltagarna svarat på samma frågor, likaså gäller det för situation, land, och tidpunkt (Bryman 2018, s.467).

Trovärdigheten handlar om studiens giltighet i forskningsresultatet, som också kallas för intern validitet. Målet med trovärdigheten är att nå upp till en mättnads nivå i forskningen. Mättnadsnivån uppnås när tillräcklig kunskap kring ämnet har uppvisats samt syftet med forskningen har framlagts. Om tillförlitligheten är svag av till exempel felkällor bildas osäkerheter och olika resultat i undersökningen, vilket i sin tur påverkar trovärdighetens giltighet negativt och forskningsresultatet. Därför är det viktigt att följa forskningsreglarna samt etiska principerna under hela studiens gång för att överensstämna de samlade material med sociala verkligheten (Bryman, 2018, s.467–468).

Forskarna i denna studie har varit noggrann och observant under intervjuarna, följdfrågor har tillkommit vid osäkerheter eller otydligheter från respondenterna. Detta med syfte på att få bekräftelse och säkerställa rätt tolkning och uppfattning på respondenternas verklighet. Överförbarhet kallas även för extern validitet. Den kvalitativa forskningen lägger fokus på detaljrika och täta beskrivningar, av individer eller små grupper som har gemensamma egenskaper på något sätt. vilket är något som denna kvalitativa undersökning strävar efter, och därför låter andra läsare att bedöma överförbarhet genom noggranna beskrivningar till en annan miljö (Bryman, 2018, 467–468).

Enligt Guba och Lincoln är pålitligheten en viktig faktor inom forskningen. Detta med syfte på att säkerställa en noggrann redogörelse som möjliggör hela forskningspressen. Det innebär att forskarna i studien säkerställer forskningsprocessen genom att skapa tillgänglighet och en

fullständig beskrivning för samtliga skeden, samt agerat i god tro och inte medvetet låtit sig påverkas av yttre faktorer exempelvis som värderingar av personlig art (Guba och Lincoln i Bryman, 2018, s.468–469). I den objektiva tillförlitligheten är det viktigt att forskarna är noggrann och uppriktiga i sitt argument för de förklaring och tolkningar som görs, detta för att kunna konfirmera och bevisa de slutsatser som gåtts igenom i studien. Enligt Bryman (2018) ska forskarna vara noggrann och försiktig med att inte tillåta egna värderingar, åsikter eller teoretiska inriktningar påverka undersökningens genomförande och slutsatser. Målet är att läsarna ska kunna lära sig något av studien samt förstå resultaten (Bryman, 2018. s.470).

4.7 Etiska övervägande

Under denna rubrik presenteras de etiska grundkraven utifrån litteraturen *Samhällsvetenskapliga metoder* av Alan Bryman. Det är viktigt att intervjuerna går på så etisk berättiga sätt som möjligt eftersom forskningen handlar om ungdomskriminalitet där ämnet kan upplevas känsligt. Deltagarna har rätt att tacka nej eller avbryta intervjun. Bryman (2018) tar upp följande fyra grundkrav: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman, 2018, s.170).

Det första etiska grundkravet är *informationskravet* vilket innebär att de deltagande får ta del av undersökningens mening och syfte, där deltaganden har fria val att delta eller avvika, utan att meddela någon anledning till detta (Bryman, 2018, s.170–171). För att uppfylla detta grundkrav har ett informationsbrev (se bilaga 2, s.1) bifogats till varje intervjudeltagande.

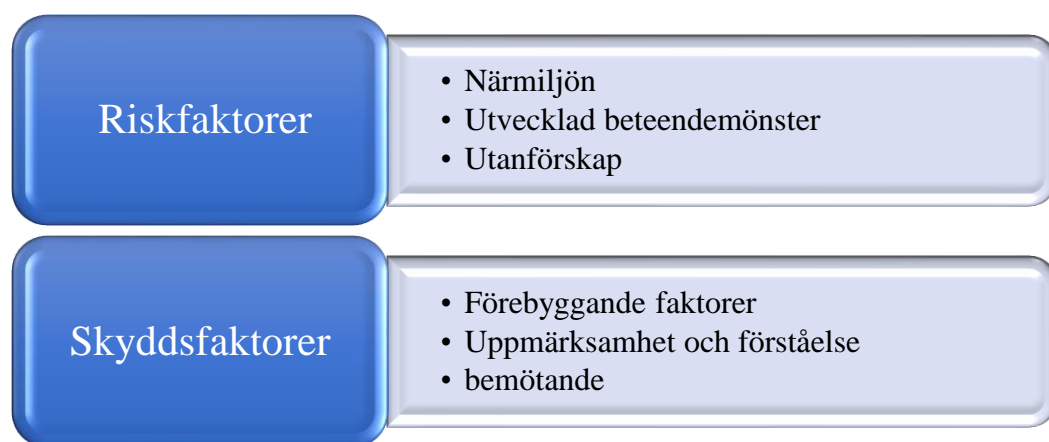
Det andra etiska grundkravet är *samtyckeskravet* och med detta menas att medverkande har rätt själva bestämma över sitt deltagande (se bilaga 2, s.2) (Bryman, 2018, s.170–171). Deltagarna har signerat samtyckesblanketen efter deltagandet av informationsbrevet och innan intervjumöten. Intervjupersonen och intervjuerna erhåller den signerade samtyckespappret., detta med syfte på att hålla kvar kontakten vid frågor och funderingar kring undersökningen och resultat. Intervjuerna har även genomgått både informationsbrevet och samtyckespappret muntligt, detta med syfte på att säkerställa ömsesidig förståelse till ämnet och undvika missförstånd.

Det tredje etiska övervägandet är konfidentialitetskravet, det innebär att personuppgifter hos de medverkande ska bevaras hemligt på ett sådant sätt att ingen utomstående får ta del av dessa (Bryman, 2018, s.170–171). På grund av detta krav har material som samlats in under intervjun som ljudinspelning, namn, kontaktuppgifter transkriberats och förstördes därefter.

Det sista etiska övervägandet är nyttjandekravet som innebär att de uppgifter som är insamlade om deltagarna får bara användas som forskningssyfte och inte till något annat (Bryman, 2018, s.170–171).

5. Resultat och analys

Under denna rubrik presenteras studiens resultat. Genom genomförandet av data fick studien fram två huvudteman som omfattade undertermer. Den första huvudteman var *Riskfaktorer* som bestod av tre ledande undertermer *Miljön*, *Utvecklad beteendemönster* samt *Utanförskap*. Den andra huvudteman bestod av *Skyddsfaktorer* och den omfattade tre undertermer som är *förebyggande faktorer*, *uppmärksamhet och förståelse* samt *bemötande*. Intervjupersonerna förenklas med (IP) och numreras från 1–6, då studien haft sex intervjupersoner.

5.1 Riskfaktorer

Under denna rubrik presenteras olika riskfaktorer som ansågs ha stor påverkan på ungdomar och dess olagliga aktiviteters utveckling. Genom intervjufrågorna fick intervjupersonerna diskutera och förklara vilka riskfaktorer ansågs vara bedragande till ett brottsligt beteendemönster bland unga killar. Intervjupersonerna samtyckte om att riskfaktorerna kan vara i form av olika typer av närmiljö som dåligt familjeförhållande, skolmisslyckandet, dålig gemenskap, utsatthet av ekonomiska brist eller kanske underliggande motgångar som psykiska problem.

5.1.2 Närmiljön

Varje ungdom lever i olika sociala sammanhang, det innebär att varje ungdoms omgivning och närmiljö skiljer sig ifrån varandra. Detta kan kopplas till sociala samspel, kultur och psykiska/fysiska förmågan som formar individens tankesätt och utveckling. Ungdomar är i en känslig livsfas och söker sin självidentitet under ungdomsåren. Under tonårstiden är ungdomar

i en större riskzon för att bli involverad i straffbara handlingar omedvetet, vilket betraktas som kriminellt beteende enligt social konstruktionismen. Intervjupersonerna upplevde att det är enormt viktigt att den vuxna personen som samtalar med ungdomarna har förståelse och ger uppmärksamhet. Intervjupersonerna påpekade också att familjen, skolan och samhällets närmiljö har en stor roll och kan påverka både positivt och negativt. Där den negativa påverkan bidrar till brottsliga beteende.

Om det är jobbigt hemma och tonårskillen inte har något bra faderförebild, man vet inte vart man kan passa in i skolan. Tonårskillen vet inte om han ska umgås med de tuffare killarna eller med den gänget som pluggar eller med de som är helt neutralt till allt (IP3).

Samtliga intervjupersoner förklarade att tryggheten i närmiljön är enormt viktig i tonårslivet. När tryggheten tar plats i närmiljön behöver inte den unga söka sig vidare till andra umgänge för att finna trygghet och bekräftelse, däremot kan spänningar tillkomma som njutning. Barn och ungdomar som bor i utsatta områden är i större riskzon för kriminalitet. Det beror dels på föräldrarnas uppfostran och ansvar till deras barn, samspelet mellan barnet och föräldrarna har en enorm betydelse. Intervjupersonerna tyder starkt på att barn och ungdomar får ett negativ närmiljö och utveckling när föräldrarna är frånvarande eller separerad. Dessa skapar oro, ångest, ilska och osäkerhet hos den unga killen, vilket leder till ytterligare konsekvenser både i hem - och skolmiljön. Intervjupersonerna förklarar ytterligare utmaningar som familjens socioekonomiska faktorer, kultur, skolmiljön och vänner. När den socioekonomiska faktorn är svag kan den påverka ungdomslivet negativt, särskilt om det är separerade eller ensamstående förälder med flera barn i en utsatt område.

Allt fler kommuner stänger ner fritidsgårdar och de satsar mindre på utsatta områdena, och dess skolor och fritidsgård. Då blir det så att ungdomarna inte vet vad de ska göra, och då blir det lätt att ungdomarna hamnar i den kriminella banan (IP 1)

5.1.3 Utvecklat beteendemönster

Under intervjun tillfrågades intervjupersonerna om hur ungdomskriminaliteten har förändrats under de senaste decennierna. Intervjupersonerna svarade på att ungdomskriminaliteten har ökat och blivit mycket grövre än de senaste decennierna. Förr var brottsligheterna i form av transportråd och narkotikabrott idag är det mer mord och mordförsök som oftast är beställningsmord vilket betyder att det finns en eller flera andra gärningsmän bakom ungdomsbrottet.

Den äldre gärningsmannen lurar ungdomar på falska förhoppningar som den unga individen saknar, det kan vara allt från pengar, materiella prylar, uppmärksamhet, vänner och respekt. Men det är ren lögn. Allt kommer kännas bra och kul i början, snabba pengar, nya vänner, fester och spänningen vilket är roligt. Men under tiden har gärningsmannen eller team ledaren planerat sakta men säkert andra planer, som sedan gör att den unga killen blir fast i skulder till ledaren. Då är det inte lika kul (IP 3).

Under tonårsperioden börjar ungdomarna skaffa sig självidentitet. Intervjupersonerna samtycker om att målbrott hos en ungdom behöver inte alltid vara beroende just på grund av dessa olika riskfaser. Det kan exempelvis vara att ungdomen har flyttat hemifrån, slutat skolan, skaffat arbete, har livspartner men som inte får köpa alkohol. Intervjupersonerna påpekar om betydelsen av att vara ung och stolt är meningsfull för tonårskillar. Det är viktigare för tonårskillar att vara stolt över sin ungdom snarare än att avskräckas av de attacker som vuxna generationen skapar emot de som juridiska, ekonomiska eller moraliska angrepp. Intervjupersonerna tar upp en annan riskfaktor som bidrar till utökat kriminalitetbeteendemönster bland barn och ungdomar är slopad straffrabatt.

Enligt samtliga intervjupersonerna beror detta främst på vuxna brottsrövare, de menar att yngre barn utnyttjas till att utföra allt grövre brott av äldre brottslingarna. Det krävs därför allt fler tidiga åtgärder från myndigheter och organisationerna för att stärka skyddsfaktorerna. Därmed minska risken för att barn ska bli involverad i kriminaliteten, eftersom ju yngre ett barn är desto lättare och effektivare blir förebyggande faktorerna. Men om barnet utvecklas i en utsatt eller kriminell närmiljö bli chansen större att den kriminella livsstilen blir en del av barnets framtid.

5.1.4 Utanförskap

Samtliga intervjupersoner ansåg att anledningen till att ungdomar hamnar i utanförskap kan vara kultur, ekonomiskbrist, skolmisslyckande och dålig hemmamiljö. Det mest viktigaste för barn och ungdomar är familjemiljön särskilt med separerade föräldrar, frånvarande föräldrar, våld i hemmet eller föräldrar med olika slags missbruk. När tryggheten är svag i hemmet söker den unga sig till andra vuxnas trygghet.

Ungdomar är i större behov av förståelse, närhet, aktivitet och uppmärksamhet om han inte kan få det hemifrån, kommer han känna ensamhet och utsatt mot resten av världen. Om han tappar hoppet om sina föräldrar, kommer det gå snett då han kommer söka allt han behöver utifrån. Där sannolikheten är större för att bli utsatt i det kriminella nätverket (IP 5).

Bland intervjufrågorna tillfrågades intervjupersonerna om vad som ansågs vara viktig som anhöriga kan bidra med för att förebygga eller minska riskfaktorerna som leder till brottslighet hos deras unga killar. Alla intervjupersonerna samtyckte om att anhöriga ska samtala i en lugn miljö, ge uppmärksamhet och visa att de finns för deras ungar. De menar att när något har gått snett eller barnet har begått ett misstag ska inte föräldrarna ge upp hoppet. Föräldrarna ska ta initiativ och ansvar genom att visa omtanke, kärlek för att säkerställa tryggheten och minska risken för utsatthet hos barnet.

Familjelivet påverkar ungdomar jättemycket. Har man ingen fadersgestalt kan det bli riktigt svårt, för då har man inte något som uppfostrar en, han kan säkert ha en mamma men oftast när man är flera syskon och bor med ensamstående förälder så blir det väldigt svårt att få tag i allihop. Har man flera barn så har man säkert dubbla jobb också. Det blir därför problematiskt om man inte har en fadersgestalt från ungålder, då drar man sig till de större grabbarna ute. Barnet söker sig till den saknade uppmärksamheten han inte får hemma, det kan vara pengar respekt eller status (IP 4).

Ungdomsperioden är i ständiga förändringar, när ungdomar frigörs sig från familjen, skaffar sig boende, utbildning och jobb där ungdomarna blir definierad som vuxen menar intervjupersonerna. Skolan har en stor roll i ungdomstiden, eftersom ungdomarna tillbringar det mesta tiden i skolan och blir därav avgränsat av det sociala kriteriet. Under intervjun framkom skolmisslyckandet som en riskfaktor för tonåringar. Om ungdomar misslyckas med utbildningen är det risk att hamnar snett både i det aktuella livet och framtiden. Inom skolan händer en hel del goda men också onda händelser. Det goda är vänskap, utbildning, upplevelser och aktiviteter. Det onda kan vara särbehandling, våld, olika trakasserier och mobbning. Det är skolans uppgift att ha ett sådan strategi som säkerställer skolmiljön och åtgärdar riskfaktorerna tillsammans med andra myndigheter elevernas familjer.

Jag minns att när jag gick i grundskolan då vart jag mobbad i början, men sen när jag slog tillbaka mot folk som mobbade mig, då fick jag mer respekt och då drog jag mig till de här grabbarna och började umgås med de. Eftersom de tyckte jag var bra på att slå, och det blev då min "image" min grej. Om något hände så ringde man grabbarna och höll ihop (IP1).

Intervjupersonerna tycker att dessa killumgängen har oftast mycket gemensamt med varandra, det främsta gemenskapen är att de har det jobbigt hemma och i skolan. Intervjupersonerna menar att detta inte alltid behöver vara lika för alla ungdomar i ett umgänge. Utanförskapet kan växa från hemmet till en början och därefter utvecklas till skolan. Något ytterligare problem

som intervjudeltagarna tar upp under intervjun är att kommunerna drar tillbaka sina insatser från fritidsgårdar och olika aktiviteter som är anpassad för barn och ungdomar. När ungdomarna inte känner sig anpassat i något av dessa, leder det oftast till att de drar sig vidare till andra umgänge. Riskerna är stora att det nya umgänget kan vara kriminella.

5.2 Skyddsfaktor

Intervjupersonerna beskriver skyddsfaktorerna som en paraply för ungdomar med problem och ett skydd mot riskfaktorernas utveckling. Med hjälp av skyddsfaktorerna kan ett hälsosamt samhälle utveckla, där barn, ungdomar och familjer kan känna sig trygga. Det är mer tydligt med att inse riskfaktorer men inte säkert att det berör alla ungdomar lika, detta gäller även skyddsfaktorerna. Intervjupersonerna menar att alla individer är olika med olika behov, därför ska skyddsfaktorerna anpassas efter den enskilda personens behov och inte genom fasta strukturer.

Den kriminella livsstilen är väldigt olika från person till person, visst kan de ha mycket gemensamt känslomässigt, men historien bakom är helt unika. Jag hade det dåligt hemma med familjen, därför hängde jag ut det mesta av tiden med gänget. Medan någon annan som inte hade problem med familjen visade sig ha antingen missbruksproblem, saknad uppmärksamhet eller inga vänner (IP3).

5.2.2 Förebyggande faktorer

Intervjupersonerna anser att skyddsfaktorerna kan börja bli giltiga och få effekt endast när individen först själv vill få hjälp och förändra sitt liv. Därefter ska skyddsfaktorerna planläggas och anpassas individuellt utifrån personens behov. Det är viktigt att riskfaktorerna tas på allvar och åtgärdas tidigt, vare sig det är litet eller stort risk. Genom de förebyggande egenskaperna kan riskerna för utfall minimeras och därmed kontrollera utvecklingen av kriminalitet. Det krävs mer än en person för att bearbeta kriminaliteten och bryta den beteendemönstren menar intervjudeltagarna. Det är enormt viktigt att myndigheter, organisationer, familjer och andra målgrupper har ett starkare samarbete och tillsammans arbeta mot kriminaliteten för barnets framtid. Intervjupersonerna samtycker om att det familjerna kan arbeta med förebyggande faktorer är att ge tid till sina barn, skapa aktiviteter tillsammans, fråga hur barnet mår vardagligt och försöka förstå att ungdomar är i en känslig livsfas samt ha empati. Utöver familjen har skolan en enormt stor roll i att minska riskfaktorerna genom att använda sig av olika

förebyggande faktorer. De centrala resurserna är att säkra kompetensen och öka förståelsen för hur viktig utbildning är för eleverna, detta genom att satsa på olika insatser och motverka avhopp. Intervjupersonerna menar att skolan behöver skapa en struktur som gynnar elevernas framgång, där elevhälsan och skolmiljön är stabil. Syftet är att skapa en stark grund för barn och ungdomarnas skolgång, utveckling och framtid.

Det är oerhört viktigt att skolan prioriterar elevernas utbildning genom att vägleda rätt och inte vara hård mot de om de missköter sig. Om han inte kan stå still eller har svårt att fokusera på lektionen, betyder det inte att han är stökig. Det kan vara så att han kanske har ADHD eller andra bakomliggande orsaker. Därför är det så viktigt att inte döma, försök förstå och ha empati för barnet istället (IP2).

Intervjupersonerna är överens om att skolan är som ungdomarnas andra hem, hemma blir barnet uppfostrad och skolan ger fostran. De empiriska lärdomarna kommer från skolan, som ger barnen kunskap och utbildning. Genom utbildningen kan barnet hitta vägen ut till en bättre karriär och möjligheter i det vuxna livet.

5.2.3 Uppmärksamhet och förståelse

En förtroendefull, trygg och bra förhållande mellan barnen och föräldrarna är grunden för ett starkare band för ömsesidig förståelse. Intervjupersonerna påpekar om att ju yngre barnet är desto viktigare är familjens relation för dem. Det är viktigt att både föräldrar och barnen kan vara öppna med varandra, känna gemenskap och värme i familjen. Utifrån intervjudeltagarnas erfarenhet behöver barn och ungdomar ha möjlighet att få göra olika aktiviteter med sina föräldrar och känna tryggheten när de behöver. Detta för att barnet ska kunna känna att de kan vända sig till sina föräldrar när de befinner sig i svåra situationer. Intervjupersonerna tar även upp att det är viktigt att föräldrar har en viss regel och gränser för barn och ungdomarna, till exempel hur länge barnet får vara ute och med vilka de umgås med, föräldrarna ska se till att läxorna från skolan sköts bra. Andra faktorer som föräldrar ska uppmärksamma är förändrat beteendemönster hos deras barn och unga. Intervjupersonerna menar här att om barnet kommer hem med dyra prylar så ska föräldrarna ifrågasätta var och hur de fått tag i det. Föräldrarna ska även uppmärksamma om barnet börjat röka, dricka alkohol eller använder narkotika.

Intervjupersonen menar att den vuxna personens roll kan göra stora skillnader i ungdomars livsmiljö. Det är inte bara genom vetenskap, utbildning eller kunskapen som förståelsen för ungdomskriminaliteten kan utvecklas, eller riskbedömning kan ges. Utan även vuxna personer med tidigare erfarenhet av kriminella bakgrund eller problem. Intervjudeltagarna menar att en person som redan gått igenom den hårda vägen och bemöt konsekvenserna, förstår sig bättre på känslan och empati till ungdomar med kriminella bakgrund. Samverkan mellan praktiska och teoretiska kunskap och erfarenhet utvecklas bättre ihop för ökad förståelse till helheten. Därför är samarbetet mellan målgrupperna viktig för att tillsammans skapa ett bättre förebyggande arbete och minimera riskfaktorerna för ungdomskriminaliteten i framtiden.

Jag har gått till psykologen hela min uppväxt, men det har inte funkat för mig eftersom den personen som pratar med mig förstår inte mig (IP 2).

5.2.4 Bemötande

Intervjupersonerna påpekade att det är viktigt att bemöta alla människor med respekt och förståelse. Bekräftelse, tillhörighet och gemenskap är vad ungdomar söker, intervjupersonerna tycker att allt från första bemötandet är betydelsefull för ungdomarna för att skapa tillit, respekt och trygghet. Genom att vara uppmärksam och finnas där för ungdomarna kan riskerna minska för en kriminell livsstil.

Jag har inte kunskaper från någon utbildning, men jag vet hur det själv var när jag var ung, och det är den erfarenheten och kunskapen jag har idag. Jag vet hur man ska bemöta unga, jag vet hur jag själv hade velat bli bemöt (IP2).

Intervjupersonerna från Unga Kris har en daglig verksamhet, där ungdomar mellan åldrarna 13–25 år välkomnas. Ungdomarna utmanas att inte vara påverkad av droger när de befinner sig på verksamheten. Intervjudeltagarna från Unga Kris berättar att de arbetar med studiecirkel, där de läser böcker som handlar exempelvis om våld. Därefter diskuteras ämnet mellan ungdomarna och personalen, tillsammans går de igenom olika våldsformer. Ungdomarna kan fritt uttrycka sina känslor och tidigare brottshändelser utan att bli dömd. Syftet med denna process är att dela för att hela menar intervjupersonerna.

Intervjupersonerna från Statens institutionsstyrelse, SiS har olika ungdomshem runt om hela Sverige. SiS bemöter de ungdomar som är dömda enligt lagen till sluten ungdomsvård. Detta innebär att ungdomarna får tvångsvård vilken skiljer sig från organisationen Unga Kris bemötande av ungdomar som tar emot ungdomar frivilligt. Intervjupersonerna beskriver bemötandet som en tung upplevelse, där oftast nya ungdomarna kommer med ilska, sorg och ångest. Detta innebär även att ungdomarna inte har tillit vid första bemötandet. Därför är det viktigt att ha förståelse, tålamod och kunskap när det gäller att bemöta dessa ungdomar som befinner sig i en kris.

Ungdomarna upplever en kraftigt frihetsberövande, vilket gör att de blir mer aggressiva och deprimerad både mot sig själva och andra (IP4).

Intervjupersonerna påpekar att det är viktigt att samtliga personal är medvetna om något nytt har hänt, om någon av ungdomarna har fått dåligt besked eller dom, då ska personalen vara förbered på att bemöta denna ungdom professionellt genom att vara närvarande med den kunskapen i bakhuvudet.

Det är lätt att bli förförd av ungdomarna, det är viktigt att uppdatera riskbedömningar då det händer akuta risker som skadebeteende, bråk mellan ungdomarna och försök till självmord (IP5).

6. Diskussion och slutsats

Under denna rubrik diskuteras uppsatsens sociologiska problem som är ungdomskriminalitet bland unga killar i åldersgrupperna mellan 13–25 år. Studien analyserar den aktuella samhällsdebatten som är ungdomskriminalitet. Syftet med denna undersökning var att skapa en utöka förståelsen för de riskfaktorerna som anses vara bakomliggande grundorsakerna, samt diskutera om vilka skyddsfaktorer kan förebygga brottsligheten. Ett annat syfte var att reda ut omgivningens roll för unga mäns brottsbeteenden.

6.1 Grundläggande riskfaktorer som kan vara orsakverkan till utvecklingen av det brottsliga beteendet hos unga killar.

Utifrån Socialstyrelsens uppdrag innebär riskfaktorer de egenskaper och beteenden som ökar risken för utvecklad kriminellt beteendemönster. Denna styrelse menar att det finns en koppling mellan utfallet och riskfaktorn som kan vara grundorsaken till kriminalitet, men inte heller lika för alla individer. Studiens resultat konstaterar på att ungdomar kan bli påverkad av flera olika riskfaktorer som leder till ett kriminellt beteendemönster. Forskningsresultaten och tidigare forskning påvisar olika riskfaktorer som är bidragande till kriminalitet.

Enligt Ohlsson och Swärd (1994) är ungdomar mellan 11–20 år i en känslomässig och psykologisk utveckling livsfas, det innebär att tonårens självidentitet börjar utvecklas (Ohlsson & Swärd 1994 i Estrada 1999, s.2). Enligt samtliga intervjupersonerna kan riskfaktorerna vara varierande från individ till individ beroende på den enskilda personen livssituation och familjeliv. Utanförskapet skapar en stor negativ känsla hos tonåringar, de kan känna sig övergivet och oduglig. Detta kan i sin tur leda till att tonåren kommer söka sig till andra gemenskap och umgänge. Tonårskillar vill bli sedd, respekterad och accepterad. Intervjupersonerna menar att om ungdomar inte får dessa från familjen, skolan eller närmaste anhörig så söker han sig vidare till någon annan. Det är enormt viktigt och positiv att ungdomar hittar sin trygghet hos vuxna i exempelvis familjen, skolans verksam, socialtjänsten, polisen, fritidsgårdar, lägerverksamheter eller organisationer och föreningar som är till för hans bästa. Men det kan även vara negativ att den unga hittar sin trygga vuxen inom kriminella nätverk och får uppmärksamhet genom negativa handling som han kan begå omedveten.

Tvetydighet gentemot de unga finns på samma sätt i ungdomsbrottslighetsperspektiv. Unga lagöverträdelse ses i viss utsträckning vara i riskzonen och känna utanförskap i framtiden. Unga anses vara som svaga, känsliga, sårbaraste åldersgrupperna i samhället. Vissa ungdomar begår brott medveten utan att ta hänsyn till människor och går emot de moraliska reglerna. Det finns en spänning här bland ilska och oro, bestraffning och omsorg, stödjande övervakning och handling. Unga med problematik betraktas ur vårdperspektiv som ett offer för tjänstefel. Det är viktigt att samhället ska ge hjälp till de unga kriminella istället för att bestraffa de, där detta leder till mer problematik. Motsatsen till straff bygger på att unga själva tar fullt skyldighet till deras gärningar (Ohlsson & Swärd 1994 i Estrada, 1999, s.6).

6.2 Samspelet mellan familjen och ungdomar

Personalen som forskarna i denna studie har möt har varit involverade till att hjälpa ungdomar med kriminella bakgrund på ett eller annat sätt. forskarna i denna studie har tagit del av de information och beskrivningar som kommit från utvalda myndigheter och organisationer. Där intervjudeltagarna kommit med olika åsikter som visade sig vara mer lika samtliga deltagarnas berättelse, speciellt sambandet mellan familjen och den unga. En del av intervjupersonerna påpekade att deras tidigare erfarenhet av utanförskap och kriminella bakgrund är idag till stor hjälp till arbetet. Intervjupersonerna menade att de förstår sig bättre på ungdomars utvecklingsproblem, riskfaktorer och dess konsekvenser, men även deras sätt att förstå ungdomarna och ha empati.

Familjen har en effektiv påverkan på barnens utveckling och framgång, föräldrarna är en förebild för barnets beteende (Andershed et al., 2010, s.17). Föräldrar är ansvarig till att ge sina barn det de är i behov av, samt tillgång till barnets rättigheter. Det kan vara tungt att bära på allt ansvar själv, därför har även samhället stort ansvar över att ge föräldrar det hjälp och stöd som de har rätt till (Folkhälsomyndigheten, 2014, s.2).

6.3 Myndigheternas och organisationernas roll i ett förebyggande arbete mot ungdomsbrottslighet

Samtliga intervjupersonerna från Unga Kris och den Statens institutionsstyrelse (SiS) var överens om att ungdomarna är samhällets framtid och idag är fler barn och ungdomar i högre

riskläge att hamna i kriminaliteten. Intervjupersonen menar att många barn och ungdomar som blir mobbade i skolan och känner utanförskap från sin omgivning dras in lättare till kriminalitet. Detta leder till att barn och ungdomarna då får uppmärksamhet av sina olagliga handlingar. De flesta av ungdomarna som begår brott har det inte bra ekonomiskt och bor oftast på utsatta områden där de även känner utanförskap från samhället.

Enligt Socialstyrelsen menar de att ju tidigare man hjälper och fångar upp ungdomar desto större chans är det att minska risken för kriminalitet i framtiden. Det finns varierande normöverträdande beteende där risken är störst hos barn som uppvisar beteendesvårigheter från tidiga åldrar, detta kan exempelvis vara sammankopplad till ett dåligt uppväxtförhållande. Barndomen är en känslig period där olika relationer blir allt viktigare för barnet, det är viktigt att bli accepterad och passa in i omgivningen. Under denna känsliga livsfas kan många unga begår olika brott. Om denna normöverträdande beteende börjar under barndomsfasen kan det öka risken för den unga att fortsätta med detta negativa beteende under en längre tid gentemot om det först dök upp i tonåren (Socialstyrelsen, 2020, s.50). För att skapa positiva förändringar är det ytters viktigt att komma med hjälp och stöd till barn och unga samt deras berörda familjemedlemmar, vilket i sin tur kan minska riskfaktorerna (Socialstyrelsen, 2020, s.9).

Det är viktigt att myndigheter och organisationer samarbetar med varandra. Det är skolans uppgift att uppmärksamma och samordna ett system som ska stärka skolans säkerhet. Enligt Skolverket ska skolan uppmärksamma upprepad frånvaro speciellt om det är av ogiltigskäll. Skolverket påpekar att det är nödvändigt att insatserna upptäcks tidigt. Allt brott som händer i skolan måste tas på allvar och polisanmälas. Skolan ska inte själv bedöma brottet utan det är polisens uppgift. Det är viktig att berörda myndigheterna åtgärdar problemet så tidigt som möjligt (Skolverket, 2020).

6.4 Slutsats

Det är lätt att komma in på en kriminell bana men svårare att komma ur den. Det finns många skyddsfaktorer och förebyggande insatser som kan påverka ungdomskriminalitetens utveckling, men det krävs att man tillämpar dessa så tidigt som möjligt. Riskfaktorerna påverkar inte alla ungdomar på samma sätt, och detsamma gäller skyddsfaktorerna. Det är därför viktigt att anpassa stödet utifrån den enskilda individens behov.

”Det är uppenbart att ingen föds med ett visst beteendemönster och lika uppenbart att ingen föds till brottsling.” (BRÅ, 2001, s.17).

När barn och ungdomar upplever kränkning, mobbning, utfrysning eller särbehandling behöver de vuxna åtgärda felet och utgå från den unga individens behov. Familjen och skolan bör vara försiktiga när barn särbehandlas och plockas bort från sin klass, eftersom det kan skapa bieffekter och negativa mekanismer i utvecklingen. Barn som har särbehandlats får en negativ självuppfattning jämfört med andra barn; de uppfattar sig själva som problembarn och känner sig utanför gruppen. Detta leder till att barnet får en dålig start i livet.

Det är genom sociala strukturer som de mest effektiva förebyggande skyddsfaktorerna kan förekomma. Samtidigt kan de även bidra till flera olika riskfaktorer, särskilt när det gäller barn och ungdomar i utsatta områden. Samhällets sätt att behandla ungdomskriminaliteten som ett problem eller det stöd som kan ges till dessa ungdomars familjer kan förändra den framtida utvecklingen. Detta kan därmed leda till endera ett negativt eller positivt resultat, trots att familjens roll anses vara det första och viktigaste stödet för barn och ungdomars beteendemönster. Det är däremot även viktigt att ungdomar som har hamnat fel har viljan till att lämna den kriminella banan, för att skapa sig en bättre framtid. Slutligen kan man säga att ett gott samarbete bland alla myndigheter, organisationer och familjerna är betydelsefullt för barn och ungdomars framgångar.

”livet är inte så lätt och mycket kan faktiskt gå snett, att se hela bilden är viktigt om vi vill göra skillnad på riktig” (Skolverket 2022).

6.5 Kritik

I denna studie har vi sökt efter förståelse för den verkliga helheten av ungdomskriminalitet och dess bakomliggande orsaker som riskfaktorer. Utifrån konstruktionsteorin är samhället socialt konstruerade, vilket innebär att människor måste förhålla sig till samhällets regler och inte sina egna naturliga intressen. Konstruktionismen tar därmed inte hänsyn till människans känslor och faktiska problem, men för att skapa en förståelse för det problem som finns måste vi även beakta människors känslor i förhållande till deras handlingar. För det mesta upplever människor sin

omvärld som en social konstruktion. Människor har olika åsikter, värderingar samt upplever och tolkar världen genom dessa.

Social konstruktionism är en teori som skapar kunskap och många aspekter av världen kring människan, vilket kan upplevas överkligt för oss som är med om händelserna i verkligheten, däremot upplevs inte dessa på samma sätt av sociala konstruktionerna. Anledningen till att de sociala konstruktionerna existerar beror på att vi tillåter och ger dem makt genom sociala överenskommelser. Människans identitet skapas av interaktion med andra människor och våra reaktioner gentemot samhällets förväntningar. Konstruktionismens nackdel är att den skapar grupperingar som består av svaga och starka grupper. Den svaga gruppen anser att den starka gruppen har makt över dem eftersom de starka mobiliserar social konstruktionismen. Den svaga gruppen upplever den starka gruppen som hänsynslös och att de förlitar sig endast på sig själva. Detta leder till att den svaga gruppen har svårt att förklara eller förstå den starka gruppens sociala konstruktion och därmed har svårt att följa. Det innebär att den starka gruppen till exempel ser ungdomsbrottslighet som en konstruktion istället för ett faktiskt problem som huvudsakligen drabbar den svaga gruppen i samhället.

6.6 Förslag till vidare forskning

Ungdomskriminaliteten är en stor del av samhällsdebatten, och är ett viktigt forskningsområde. Brottsförebyggande rådet (2020) statistik konstaterar att majoriteten av ungdomsbrott begås av killar. Medan denna undersökning fokuserade på ungdomskriminalitet bland unga killar, hade det varit intressant att se en komparativ undersökning av ungdomskriminalitet mellan killar och tjejer i åldersgrupperna 13–25 år.

Följande frågor skulle vara intressanta att undersöka: Vilka insatser används för unga brottsliga tjejer? Är det likvärdiga insatser som erbjuds för unga brottsliga tjejer som för unga brottsliga killar? Vilka är de grundläggande riskfaktorerna för ungdomsbrottslighet bland unga tjejer? Sådana framtida undersökningar skulle troligtvis kunna ge ett annat resultat jämfört med ungdomskriminaliteten bland killar. En komparativ undersökning av risk- och skyddsfaktorer mellan de olika könen skulle kunna visa hur de sociala strukturerna och insatserna skulle kunna anpassas utifrån den enskilda individens behov. Detta skulle kunna motverka brottsligheten bland tjejer och killar, och därmed utveckla ett mer hälsosamt samhälle i framtiden.

7. Referenslista:

Kurslitteratur

Andershed, H., Andersed, A. K., Söderholm Carpelan, K. (2010). *Ungdomar som begår brott* (1 uppl.). Gothia.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber.

Estrada, F., Flyghed, J. (2017) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (4 uppl.). Studentlitteratur AB, Lund.

Goffman, E. (2014). *Jaget och maskerna* (6 uppl.). Studentlitteratur AB, Lund.

Trost J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (4 uppl.). Studentlitteratur AB, Lund.

Elektroniska källor

Brottsförebyggande rådet. (2001) *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser* (Rapport 2001:15). Hämtad 2022-05-17 från: [https://bra.se/download/](https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800018789/2001_15_kriminell_utveckling)

[18.cba82f7130f475a2f1800018789/2001_15_kriminell_utveckling](https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800018789/2001_15_kriminell_utveckling)

Brottsförebyggande rådet. (2007). *Ungdomar och brott i Sveriges län 1995–2005*

(Rapport 2007:30). Hämtad 2022-04-22 från: [https://www.bra.se/download/](https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180009281/1371914725356/2007_30_ungdomar_och_brott_sveriges_lan.pdf)

[18.cba82f7130f475a2f180009281/1371914725356/2007_30_ungdomar_och_brott_sveriges_lan.pdf](https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180009281/1371914725356/2007_30_ungdomar_och_brott_sveriges_lan.pdf)

Brottsförebyggande rådet. (2012). *Skolan en brottsförebyggande faktor för tvångsomhändertagna ungdomar*. Hämtad 2022-05-15 från:

<https://bra.se/forebygga-brott/rad-for-framtiden/rad-for-framtiden-2012/arkiv/artiklar/2012-11-16-skolan-en-brottsforebyggande-faktor-for-tvangsomhandertagna-ungdomar.html?fbclid=IwAR1v8yiQWLPcKK7tOKh49pBpj8s2hraeBqNnDiJ7dBhiQip1uaqHoZS--yM>

Brottsförebyggande rådet. (2020). *Ungdomsbrottslighet*. Hämtad 2022-04-22 från: <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html>

Estrada, F. (1999). *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem Utveckling, uppmärksamhet och reaktion*. [Doktorsavhandling] Stockholms universitet. Hämtad 2022-04-22 från: https://www.su.se/polopoly_fs/1.207023.1413445776!/menu/standard/file/Estrada%201999_Avhandling.pdf

Folkhälsomyndigheten (2014). *Vägledning i lokalt och regionalt föräldrastödsarbete, Föräldrar spelar roll*. (2 uppl.). Hämtad 2022-05-16 från: <https://stenungsund.se/download/18.53109fda14940ea6f9c5d578/1497357625330/foraldrar-spelar-roll-vagledning-i-lokalt-ochregionalt-foraldrastodsarbete.pdf>

Folkhälsomyndigheten (2020). *Utveckling av barns och ungas hälsa*. Hämtad 2022-06-06 från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/barn-och-unga/utveckling-av-barns-och-ungas-halsa/>

Frisk, J. (2022). *Ska brottslingens mognad avgöra straffet*, Hämtad 2022-04-22 från: <https://www.forskning.se/2022/02/03/straffrabatt-unga-brottslingar/>

Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor (2010). *Ungdom och ungdomspolitik. Ett svenskt perspektiv*. Hämtad 2022-04-20 från: https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ungdom-och-ungdomspolitik.pdf

Pålshammar, Å. (2010). *Tonårshjärnan, risk och sex*. Läkartidningen. Vol. 107, nr. 6. Hämtad 2022-05-15 från: https://lakartidningen.se/wp-content/uploads/OldWebArticlePdf/1/13719/LKT1006s354_356.pdf

Regeringen (2022). *Regeringens insatser mot kriminalitet och för ökad trygghet*. Hämtad 2022-04-22 från: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ett-tryggare-sverige/regeringens-insatser-mot-kriminalitet-och-for-okad-trygghet2/>

Statistikmyndigheten (2018). *Så lever unga i Sverige – fakta om ungas liv*. Hämtad 2022-04-21 från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/unga-i-sverige/>

Brottsförebyggande rådet (2020). *Skolundersökningen om brott 2019 Om utsatthet och delaktighet i brott*. Hämtad 2022-04-01 från: https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5306dead/1606817015507/2020_11_Skolundersokningen_om_brott_2019.pdf

Skolverket (2022). *Tidiga och samordnade insatser för barn och unga (TSI)*. Hämtad 2022-05-16 från: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/organisera-tidigt-stod-och-extra-anpassningar/tidiga-och-samordnade-insatser-for-barn-ochunga>

Socialstyrelsen (2012). *Kartläggning av samverkansinterventioner med syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga* (Artikelnummer 2012-10-14). Hämtad från: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2012-10-14.pdf>

Socialstyrelsen. (2020) *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende, Kunskapsstöd för socialtjänsten*. (Artikelnummer 2020-2-6597). Hämtad 2022-04-25, från: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf>

Stockholms Universitet (2020). *Levnadsnivåundersökningen (LNU)*. Hämtad 2022-05-16 från: <https://www.sofi.su.se/forskning/tre-forskningsavdelningar/lnu>

TV4 Play (2022) *Kalla fakta: Barnen på fjärde våningen*. Hämtad 2022-05-10 från: <https://www.tv4play.se/program/kalla-fakta-barnen-p%C3%A5fj%C3%A4rde-v%C3%A5ningen/avsnitt/13366105?playlist=20ca27c0a996-11eb-8bee-2bc8b52d4249>

Bilaga 1

Intervjuguide

Inledande frågor

- Vad har du för utbildningsbakgrund?
- I vilken verksamhet arbetar du samt hur länge?
- Vilka kunskaper har du från att arbeta med kriminella beteende bland unga män?

Frågorna

Alla våra frågor riktas dig utifrån din yrkesroll och kompetens, alltså inget personliga åsikter.

- Utifrån din kompetensroll anser du att kriminaliteten bland unga män ökat eller minskat de senaste två decennierna?
- Ja ... Hur har den ändrats över tid?
- Nej... Vilka förebyggande metoder och insatser har påverkat minskningen?

- Anser du att brottslighetsformen övergått till något annat än som det varit tidigare?
- Vilka är de riskfaktorer som leder till ett kriminellt beteende hos unga män enligt dig?
- På vilket sätt arbetar din organisation / myndighet med att förebygga riskfaktorer som leder till ett kriminellt beteende bland unga män i Sverige?
  - Vilka ytterligare samordnade organisationer/myndighet arbetar ni med för att minska eller förebygga brottsligheten bland ungdomar?

  - Hur skulle du resonera till att en bra vägledning är för en ungdom som är i riskzon att bli involverad, samt de som är redan inblandade i en kriminell bana?

  - Tycker du att det finns rätt stöd och insatser för att utföra ett gott arbete som kan minska risken för allvarliga problematik och minska risken för brottslig utveckling bland unga män?

- Vad kan samhällets organisationer, som till exempel sociala myndigheter, skolan och fritidsaktiviteter som idrottsföreningar bidra med för att förebygga eller minska riskfaktorerna som leder till brottslighet bland unga killar i Sverige enligt dig?
- Vilka är de vanligaste attityderna hos unga killar med kriminella beteenden, kan du ge några exempel?
- Vad anser du vara viktig som anhöriga kan bidra med för att förebygga eller minska riskfaktorerna som leder till brottslighet hos deras unga killar?

Avslutande frågor

- Vad anser du vara viktigast att tänka på i det preventiva arbetet med ungdomar i framtiden?
- Tycker du att dagens brottsförebyggande arbeten har haft någon effekt för att skapa ett tryggare samhälle?
- Hur skulle du beskriva att samarbetet fungerar mellan er verksamhet och andra samarbetsmålgrupper?
- Har du några frågor och funderingar till oss eller något du vill tillägga?

Bilaga 2: Informationsbrev

Informationsbrev till forskningsdeltagarna om ungdomskriminalitet

Vi vill informera dig som deltagare att denna undersökning används som examenarbete inom sociologi/beteendevetenskap vid Högskolan Dalarna. På sidan ett får du information om forskningen och på sidan två kan du samtycka om att delta i undersökningen.

Trots flera stödinsatser har ungdomskriminaliteten ökat i samhället, och enligt Socialstyrelsen anses de flesta brottslingarna vara ungdomar, där majoriteten är killar.

Syftet med denna undersökning är att få er bild på vad ungdomsbrottsligheten beror på?

Hur går det till?

Antal deltagare i denna undersökning är sammanlagt fem till åtta personer som arbetar med ungdomskriminalitet i olika organisationer och myndigheter

Intervjuerna kommer att ta cirka 30–45 minuter för varje enskild kandidat. Samtalet kommer att spelas in för att underlätta uppsatsarbetet, men all information kommer att behandlas konfidentiellt. Det innebär att intervjuerna behandlas enligt sekretesslag, där personliga uppgifter så som (namn, adress och kontaktuppgifter) avidentifieras. Intervjuerna kommer därefter sammanställningen att förstöras.

Undersökningen kan kännas personligt och känsligt, därför har **alla deltagarna rätt till att:**

- vilja vara anonymt eller inte
- avbryta undersökningen vid alla tidpunkter
- få eventuella fel rättade av dig som deltagare
- ha forskarens kontaktuppgifter vid frågor och funderingar över studien,
- vända dig till högskolan Dalarnas dataskyddsombud vid behandling av personliga uppgifter
-

att få ta del av den färdiga uppsatsen
Forskare: Raz Faraydwn
Högskolan Dalarna 070-770 33 41
h18razfa@du.se

Forskare: Paniz Irajpour
Högskolan Dalarna 070–0421826
panizirajpour@hotmail.com

Handledare: Lars-Erik Alkvist
Univ lektor sociologi
023-77 84 42
lav@du.se

Samtyckesformulär

Skriftligt, informerat samtycke till att delta i intervjustudien med titeln; ungdomskriminalitet. Jag har fått både muntlig och skriftlig information om studiens syfte. Som deltagare i studien har jag haft möjlighet att ställa frågor, samt fått information om att studiens medverkan är frivillig och att jag får avbryta när jag önskar, utan att behöva ange anledning/orsak. Jag får behålla den skriftliga informationen och har kontaktuppgifter till forskaren i denna studie vid ytterligare funderingar.

Jag samtycker till att:

- delta i studien ungdomskriminalitets intervjuundersökning
- uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i informationen
- de insamlade uppgifterna behandlas enligt sekretesslagen
- intervjusvaren kommer enbart att användas i det aktuella examensarbetet
- de insamlade uppgifterna kommer att bevaras tills att uppsatsen är godkänd

Deltagandens samtycke

Ort/Datum/År	Namn och underskrift på deltagare
--------------	-----------------------------------

Ansvarig för studien

Ort/Datum/År	Namn och underskrift på forskaren
Ort/Datum/År	Namn och underskrift på forskaren
Ort/Datum/År	Namn och underskrift på handledaren

Bilaga 3: Samtyckesblankett

HÖGSKOLAN DALARNA
Sociologi

INTYGANDE OM SAMARBETE

Härmed intygas att föreliggande examensarbete, 15 hp inom huvudområdet sociologi med titeln:

”Ungdomskriminalitet bland unga män”

är skriven i samarbete mellan nedanstående personer och att var och en av författarna har bidragit i samma omfattning till uppsatsens innehåll:

Underskrift: *Raz Karim*

Namnförtydligande: Raz Faraydwn Karim

Underskrift: *Paniz Irajpour*

Namnförtydligande: Paniz Irajpour

Datum: 2022-03-23

Ort: Uppsala